

Збірник навчальних програм з позашкільної освіти соціально-реабілітаційного напрямку школи ранньої розвитку «Малюк»

*«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(лист МОН від 30.01.2018 № 1/11-1020)*

Укладачі:

Одержеховська В. І. – методист вищої категорії, керівник школи ранньої творчої орієнтації «Малюк» комунального закладу Сумський Палац дітей та юнацтва.

Гонор О. Л. – керівник гуртка «Музичні сходи» комунального закладу Сумський Палац дітей та юнацтва.

Іванова І. М. – керівник гуртка «Образотворче мистецтво» КЗ закладу Сумський Палац дітей та юнацтва.

Левенець В. І. – керівник гуртків «Рухливі ігри» та «Хореографія» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

Левенець Н. П. – керівник гуртка «Англійська мова» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

Ніколаєнко Л. І. – керівник гуртка «Музичні сходи» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

Смертьяк К. М. – керівник гуртків «Театралізована гра» та «Образотворче мистецтво» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

Тиха Н. П. – керівник гуртка «Англійська мова» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

Тоскуєва Л. М. – керівник гуртка «Комунікативні ігри» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

Чаус І. В. – керівник гуртка «Я пізнаю Світ» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

Шаповал Л. В. – керівник гуртка «Комп'ютер і Я» КЗ Сумський Палац дітей та юнацтва.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПІСКА

Сьогодні значна роль у вихованні, соціальному становленні, розвитку особистості належить позашкільним навчальним закладам, діяльність яких спрямовано на забезпечення умов для раннього виявлення обдарованості; наступності в навчанні; створення відповідних віковим особливостям дітей навчально-виховних та розвивальних систем.

Для дітей 6-го та 7-го років життя позашкільний заклад, як і дошкільний, є важливим суспільним середовищем, основне призначення якого полягає у забезпеченні гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я, вихованні ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формуванні механізмів соціальної адаптації та творчого втілення в умовах життя.

Актуальність навчальних програм, які ввійшли до збірника, обумовлена соціальною потребою в організації освітньо-виховної, розвивальної, соціально-психологічної роботи з дітьми 6-го та 7-го років життя, необхідністю реалізації завдань Базового компоненту дошкільної освіти.

Новизна представлених навчальних програм школи ранньої творчої орієнтації «Малюк» полягає у поєднанні розвивальної, виховної та навчальної діяльності дітей

для їх всебічного та збалансованого розвитку; формування шкільної зрілості в процесі пізнавально-творчої діяльності.

Навчальні програми школи ранньої творчої орієнтації «Малюк» для дітей старшого дошкільного віку (6-го та 7-го років життя) складені з урахуванням завдань, основних напрямів і змісту діяльності, визначених Законами України («Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства»), оновленим Базовим компонентом дошкільної освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012 № 615, новою редакцією програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», Концепцією позашкільної освіти та виховання, освітньою програмою «Дитина в дошкільні роки», програмою розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» та базуються на ключових засадах національного виховання, відображених у працях видатних педагогів минулого й сучасності.

Навчальні програми школи раннього творчого розвитку «Малюк» соціально-реабілітаційного напрямку, зорієнтовані на дітей 6-го та 7-го років життя.

Мета програм – забезпечення реалізації індивідуального потенціалу дитини в процесі пізнавального, фізичного, мовленнєвого, соціально-морального, емоційно-ціннісного, художньо-естетичного та креативного розвитку дітей.

Завдання навчальних програм:

- сприяти цілісному і різнобічному розвитку дитини;
- виховувати гармонійно розвинену особистість;
- ознайомити дітей з різними видами діяльності;
- розкрити потенційні можливості кожної дитини.

Навчальні програми школи раннього творчого розвитку «Малюк» початкового навчального рівня передбачають 2 роки навчання:

1-й рік навчання – для дітей 6-го року життя. На першому році навчання діти оволодівають змістом 6 програм («Вчимося граючись», «До здоров'я кроком руш», «Світ танцю дошкільника», «Музичні сходинки», «Перші кроки в англійській мові», «Країна чарівного мистецтва»);

2-й рік навчання – для дітей 7-го року життя. Другий рік навчання базується на засвоєнні вихованцями 9 програм («Учись учитися», «Країна чарівного мистецтва», «Світ танцю дошкільника», «Музичні сходинки», «Перші кроки в англійській мові», «Комп'ютер і Я», «Комунікативні ігри», «Я пізнаю Світ», «Граємо в театр»).

На один рік навчання (36 годин на рік, 1 година на тиждень) зорієнтовані 7 програм: «До здоров'я кроком руш», «Вчимося граючись», «Учись учитися», «Комп'ютер і Я», «Комунікативні ігри», «Я пізнаю Світ», «Граємо в театр».

На два роки навчання (72 години на рік, 2 години та тиждень) спрямовані 4 програми: «Країна чарівного мистецтва», «Музичні сходинки», «Світ танцю дошкільника», «Перші кроки в англійській мові».

Навчальна програма «Вчимося граючись» спрямована на розвиток уваги, пам'яті, творчих здібностей, активності дитини; формування нестандартного мислення; сприяє набуттю навичок самодисципліни й самореалізації.

Навчальна програма «Учись учитися» має на меті формування стійкого та впевненого бажання дитини вчитися; спрямована на підготовку її до успішного засвоєння шкільної програми та виховання організованості в навчальній діяльності.

Навчальна програма «Країна чарівного мистецтва» передбачає виховання емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу; розвиток інтересу до мистецтва; здатності сприймати твори різних видів і жанрів образотворчого

мистецтва; набуття елементарних художніх навичок у різних видах образотворчої діяльності.

Навчальна програма «Музичні сходинки» спрямована на формування початкових знань з музики; розвиток дитини засобами музичного мистецтва.

Навчальна програма «Світ танцю дошкільника» має на меті дати дітям початкову хореографічну підготовку; задовольнити їхню потребу у руховій активності; розвивати почуття ритму, координацію рухів; виховувати художній смак, уміння сприймати мистецтво танцю.

Навчальна програма «До здоров'я кроком руш» передбачає розвиток у дітей рухових навичок та умінь, фізичних якостей; активне залучення дошкільників до рухової діяльності; зміцнення здоров'я.

Навчальна програма «Перші кроки в англійській мові» допомагає дітям оволодіти початковими мовними та мовленнєвими навичками в англійській мові; передбачає ознайомлення дошкільників зі світом англійської мови в процесі ігрової діяльності; вчить сприймати англійську мову на слух та спілкуватися в усній формі.

Навчальна програма «Комп'ютер і Я» дає можливість дошкільникам оволодіти навичками роботи з комп'ютером; ознайомитися з розвивальними комп'ютерними іграми, що допоможуть їм навчитися писати, рахувати, малювати, працювати з іншими видами інформації.

Навчальна програма «Комунікативні ігри» передбачає набуття дітьми комунікативних навичок, умінь працювати в колективі; уважно слухати, відчувати і розуміти інших; емоційно-ціннісному та креативному розвитку.

Навчальна програма «Я пізнаю Світ» сприяє формуванню у дітей цілісного уявлення про світ та ціннісного ставлення до навколишнього світу, самого себе; спонукає до дослідження й експериментування, здорового способу життя.

Навчальна програма «Граємо в театр» вчить дітей орієнтуватися в основних видах театралізованого мистецтва; творчо застосовувати художньо-мовленнєвий і музично-пластично-пісенний досвід у театралізованій грі; спрямована на розвиток їх творчих здібностей, емоційної сфери.

В основу навчальних програм покладені такі закономірності: створення умов для формування компетентної особистості; взаємодія всіх учасників навчально-виховного процесу, співпраця дітей та дорослих; свідомий вибір виду діяльності; розвиток особистісних, соціальних навичок.

Навчальні програми, що увійшли до збірника, базуються на таких загально-педагогічних принципах: систематичності, послідовності, науковості, доступності; спрямовані на естетичний, фізичний, моральний, пізнавальний розвиток дошкільників; передбачають активне залучення дітей до різноманітної ігрової діяльності; сприяють розв'язанню проблем соціальної адаптації дошкільників.

Представлені навчальні програми побудовані різними способами: лінійним, концентричним та блочним і передбачають розподіл навчального матеріалу на самостійні структурні одиниці, що в свою чергу дає можливість заміни одного змістовного блоку (розділу або теми) іншими, в залежності від наявних організаційно-методичних умов, запитів вихованців, або повторне вивчення окремих розділів і тем як на першому, так і на другому році навчання з розширенням та поглибленням змісту навчального матеріалу. В ході навчання матеріал реалізується систематично і послідовно з поступовим ускладненням, новий навчальний матеріал викладається на основі вже вивченого і у тісному зв'язку з ним.

Кожна з програм школи раннього творчого розвитку «Малюк» передбачає навчальну (наявні знання і уявлення дитини) та практичну (уміння дитини користуватися набутим досвідом у повсякденному житті) діяльність.

Основними методами опрацювання навчального матеріалу є загально-педагогічні: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, діалог), наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація, екскурсія, ІКТ), практичні (практичні вправи, дослідницька робота, дидактичні ігри).

Серед форм організації навчально-виховного процесу використовуються: колективні, групові, індивідуальні. Провідним і домінантним видом навчальної діяльності за представленими програмами є гра (ігри-повідомлення, ігри-подорожі, ігри-перевтілення, ігри-вікторини тощо). Саме в процесі гри відбувається підготовка дитини до різних видів діяльності: спілкування, праці, навчання.

Виходячи з того, що навчання за представленими програмами, потребує від дітей 6-го та 7-го років життя не тільки розумового напруження, а й значної фізичної витривалості, вольових зусиль, актуальним є включення до змісту кожної навчальної програми оздоровчо-рухових вправ (імітаційні, маніпуляційні, пальчикові вправи, фізкультхвилинки, ігри-рухавки, фізкультпаузи зі спеціальним комплексом вправ, скерованих на розслаблення м'язів, опорно-рухового апарату, органів та систем, які перебувають у статичному напруженні під час занять).

Рівень знань, умінь і навичок вихованців за навчальними програмами визначається під час проведення підсумкових занять, виконання практичних завдань, організації виставок творчих робіт, участі у різнопланових масових заходах.

Чисельний склад груп дітей на заняттях визначається Положенням про позашкільний заклад, Положенням про школу ранньої творчої орієнтації «Малюк».

Періодичність навчання дошкільників у школі раннього творчого розвитку «Малюк» залежить від року їх навчання. Діти першого року навчаються двічі на тиждень (8 занять тривалістю по 30 хвилин); другого року навчання – тричі на тиждень (12 занять тривалістю по 30 хвилин).

У ході реалізації навчальних програм школи ранньої творчої орієнтації «Малюк» передбачається діагностика і прогнозування розвитку дітей практичним психологом позашкільного навчального закладу, що дає змогу одержати інформацію про рівень інтелектуально-творчого розвитку дитини, виявити обдарованих дітей, а також спроектувати розвиток кожного дошкільника з метою організації безперервності їх навчання та подальшої орієнтації дитини на участь у різних гуртках та об'єднаннях закладу.

Варіативний підхід до реалізації навчальних програм школи ранньої творчої орієнтації «Малюк» передбачає можливість коригування їх змісту з урахуванням соціального запиту, потреб батьків, конкретних умов і можливостей позашкільного закладу.

Після закінчення навчання у школі ранньої творчої орієнтації «Малюк», кожна дитина має можливість за бажанням та інтересом продовжити своє навчання у гуртку чи об'єднанні позашкільного навчального закладу певного напрямку.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ **«ВЧИМОСЯ ГРАЮЧИСЬ»** (початковий рівень, один рік навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Проблеми формування пізнавальної активності дошкільника на порозі шкільного навчання була і залишається актуальною в сучасних умовах. Для розв'язання державних завдань передбачено запровадження різних форм охоплення дітей дошкільною освітою, зокрема шляхом організації груп підготовки до школи при позашкільних навчальних закладах.

Створення навчальної програми «Вчимося граючись» обумовлена необхідністю вирішення завдань всебічного та збалансованого розвитку дітей, формування в них шкільної зрілості на основі активної практичної діяльності.

Зміст навчальної програми розроблено з урахуванням змісту освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція): «Дитина в соціумі», «Дитина в природному довкіллі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Гра і дитина», «Мовлення дитини».

Новизною навчальної програми «Вчимося граючись» є синтез ігрової та пізнавальної діяльності; спрямованість її змісту та активне використання ігрових форм та методів, що стимулюють розвиток розумових і творчих здібностей вихованців.

Навчальна програма «Вчимося граючись» зорієнтована на вихованців 6-го року життя.

Мета програми – розвиток пізнавальної активності дітей у процесі навчально-творчої діяльності.

Основні завдання:

розвивати допитливість, пізнавальну та розумову активність;

формувати навчальні вміння спостерігати, систематизувати, аналізувати, порівнювати, запам'ятовувати, обстежувати;

виховувати в дитини віру в свої можливості, культуру спілкування та поведінки, навички співпраці;

виховувати позитивне ставлення до пізнання нового, почуття радості від одержаного результату шляхом самостійного пошуку;

збагачувати знання дітей згідно тематичного змісту навчальної програми, розширювати їх пізнавальний інтерес, прагнення діяти, створювати;

сприяти практичній спрямованості отриманих знань.

Навчальна програма початкового навчального рівня складена з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей і передбачає 1 рік навчання – 36 годин на рік, 1 година на тиждень.

Навчальна програма «Вчимося граючись» побудована блочним способом і передбачає розподіл навчального матеріалу за 8-ми структурними розділами.

Провідними методами навчання є словесні (бесіда, розповідь, пояснення), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження, ТЗН), практичні (практичні вправи, дидактичні ігри тощо).

Формами вивчення результативності навчання за програмою є підсумкові заняття, участь у пізнавальних іграх, мандрівках.

Початковий рівень, один рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	-	1
2.	Світ навколо нас	1	2	3
3.	Конструємо разом	1	5	6
4.	Казкова мозаїка	2	4	6
5.	Веселкові подорожі	1	4	5
6.	Цікава логіка	2	4	6
7.	Математична карусель	1	2	3
8.	Словограй	1	3	4
9.	Організаційно-масова робота	-	1	1
10.	Підсумок	-	1	1
Разом		10	26	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання гуртка. Знайомство з дітьми, з позашкільним навчальним закладом. Правила безпечної поведінки на заняттях. «Подорож до школи чарівників».

2. Світ навколо нас (3 год.)

Теоретична частина. Поняття: «сім'я», «сімейні традиції», «родина». Об'єднання людей. Рослинний світ. Тваринний світ. Явища природи. Світ предметів. Речі навколо нас.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Сімейний альбом», «Дорослі та діти», «Однакове-різне», «Схоже-несхоже», «Пори року». Заповнення таблиць «Чого не вистачає?». Пошук однакового. Відповіді на запитання. Піраміда запитань.

3. Конструємо разом (6 год.)

Теоретична частина. Орієнтація в просторі, планах, схемах. Форми предметів. Складання цілісного зображення з окремо взятих частин. Розміщення частин, способи їх з'єднання.

Практична частина. Конструкторсько-будівельні ігри. Практичні вправи та завдання: «Ялинка», «Краб», «Кораблик», «Зірка», «Олень», «Метелик», «Скрина». Ігри-подорожі: «Пригоди Янки на острові піратів», «На морському дні», «Чарівні кубики», «Подорож до Африки». Сенсорна вправа «Обстеж куб».

4. Казкова мозаїка (6 год.)

Теоретична частина. Підготовка до слухання казок. Переказ казок. Читання казок. Творчі розповіді. Поняття «пиктограма».

Практична частина. Складання плану казки за допомогою малюнків-схем (пиктограм). Малювання пиктограми для заучування вірша. Переказ казки «Три ведмедя» за допомогою моделей. Складання плану до казки «Про кішку та трьох кошенят». Знімаємо кіно «Червона шапочка». Моделювання твору за допомогою його змістовних ланок. Розповідаємо історію «Казки про зайців». Коментоване читання казок. Завдання-ситуації. Творчі розповіді за опорними словами. Дидактичні ігри: «Знайди помилки», «Герой із казки», «Уяви собі», «Закінчи казку». Вигадування власної казки з використанням графічної символіки.

5. Веселкові подорожі (5 год.)

Теоретична частина. Лабіринти. Орієнтація у двомірному та тримірному просторах. Орієнтація у планах, схемах, лабіринтах. Такі різні лінії. Просторове розміщення предметів.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Знайди відмінне», «Різноманітні лабіринти», «Доріжки», «Лялькова кімната». Тест-гра «Запрошення у гості». Захист групових проектів: «Дитячий майданчик», «Пташиний двір», «Острів скарбів». Сюжетна гра «Зоряне небо».

6. Цікава логіка (6 год.)

Теоретична частина. Орієнтація у просторі. Просторове розміщення предметів. Величина та її параметри. Зіставлення величин. Геометричні фігури. Спільне та відмінне. Якості, властивості предметів, розміщення їх за суттєвими ознаками.

Практична частина. Дидактичні та сюжетні ігри: «Місто геометричних фігур», «Риби», «Птахи», «Овочі», «Меблі». «В гості до Білочки», «Майстерня Діда Мороза». Логічні диктанти. Загадки від «Бабусі Ягусі». Творче завдання «Ви – конструктори і винахідники».

7. Математична карусель (3 год.)

Теоретична частина. Числа і цифри. Склад числа. Правила числового ряду. Лічба в межах 10. Дії з математичними знаками. Дії з числами. Кількісне поняття: «більше», «менше», «однаково». тощо.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Ми їдемо, їдемо...», «Крокуючі чоловічки», «Лічильна машинка в дії», «Роздивись навколо і порахуй», «Зміїні шкурки», «Рахуємо разом». Ланцюжок цікавих запитань. Математичні вправи «Числа-сусіди». Робота з коректурною таблицею «Порядок». Загадки з цифрами.

8. Словограй (4 год.)

Теоретична частина. Літери алфавіту. Поняття: «звук», «літера». «слово». Будуємо слово. Поділ слів на склади, визначення їх кількості. Голосні та приголосні, тверді та м'які звуки. Вимова звуків та звукосполучень. Виділення наголошеного складу. Механізм утворення слів та як ним користуватися. Прості і складні речення.

Практична частина. Дидактичні та сюжетні ігри: «Що звучить?», «Так чи ні?», «Улюблені звуки», «Назви пари схожих слів», «Багато і один», «Гостинці для Карлсона», «Бім та Бом», «Казкова подорож до хороброго лицаря та сплячої красуні», «Пригоди з літерою К». Мовленнєві вправи: «Виділи потрібні слова», «Багато і один», «Слова-родичі», «Закінчи думку», «Знайди потрібне слово», «Виправи помилку», «Передай далі», «Повтори як я».

9. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Мандрівка «Чарівні стежинки рідного краю».

10. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Гра-подорож «І казка, і гра, і мандрівка».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- зміст понять «сім'я», «сімейні традиції», «родина»;
- свою країну, столицю, державні символи тощо;
- предмети найближчого та віддаленого оточення, їх властивості та застосування;
- розрізняти та називати представників рослинного та тваринного світу;
- поняття: «колір», «форма», «величина», їх види, ознаки, властивості;
- геометричні фігури, їхні властивості, назви;
- числа від 1 до 10;
- математичні знаки: плюс (+), мінус (-), дорівнює (=);
- основні одиниці мовлення, терміни «речення», «слово», «звук», «склад», «буква» тощо.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- визначати форму предметів з використанням геометричних предметів
- порівнювати предмети за кольором, формою, величиною, визначати їх властивості та якості;
- знаходити у предметному середовищі знайоме і незнайоме, орієнтуватися у приміщенні навчального закладу;
- рухатися у заданому напрямі: ліворуч, праворуч, уперед, назад, вгору, вниз;
- уявляти предмет за схематичним зображенням, виокремлювати частини будови предмету та їх співвідношення;

- розрізняти кількісну та порядкову лічбу, відповідати на питання: «скільки всього?», «котрий?», «котрий за рахунком?»;
- використовувати кількісні поняття: «більше», «менше», «однаково»;
- вимовляти чітко всі звуки рідної мови, визначати кількість звуків у слові;
- добирати синоніми, антоніми, узагальнені поняття;
- логічно міркувати, користуючись простими словесними конструкціями;
- складати казки, короткі оповідання за планом педагога, за сюжетом картин на запропоновану тему, за ігровою ситуацією;
- орієнтуватися у різноманітності рослинного та тваринного світу, спостерігати за змінами у природі в різні пори року;
- розрізняти розташування предметів у просторі та визначати напрям руху;
- лічити в межах першого десятка в різні способи; складати числа, виконувати нескладні дії;
- розпізнавати геометричні фігури, знаходити навколо предмети, схожі на них;
- користуватися математичною термінологією;
- розповідати про розмір кожного елементу в ряду величин;
- орієнтуватися у планах, схемах, лабіринтах;
- правильно тримати олівець і ручку під час виконання спеціальних вправ з підготовки до письма тощо;
- проявляти пізнавальну активність, спостережливість, самостійність, винахідливість, здатність до конструювання та моделювання.

Вихованці мають набути досвід:

- застосування логіко-математичного уміння в повсякденному житті;
- правильної вимови і зв'язного розмірковування;
- аналізування, порівняння, класифікації та узагальнення предметів за ознаками;
- чіткого виконання відповідних вправ та завдань, простих інструкцій, діяти чітко, впевнено;
- ведення діалогу, вміння слухати, розуміти співрозмовника;
- колективної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. В. Граючись, навчаємось / Л. В. Артемова. – К. : Дошкільне виховання, 1996. – 168 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти України // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2012. – № 13 – 15. – С. 43-64.
3. Богуш А. М. Готуємо руку дитини до письма / А. М. Богуш. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 108 с.

4. Брежнева О. Жива математика, або технологія інтегрованих дидактичних модулів для логіко-математичного розвитку дітей / О. Брежнева // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2014. – № 12. – С. 58-63.
5. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / А. П. Бурова. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 256 с.
6. Гончаренко А. Сучасні підходи до розвитку мовлення дітей / А. Гончаренко // Дошкільне виховання. – 2004. – № 7 – С. 22-23.
7. Зайцева Л. І. Формування математичної компетентності старших дошкільників: Методичний посібник / Л. І. Зайцева. – Х : Веста: Видавництво «Ранок», 2008. – 160 с.
8. Коваль В. Програма «Впевнений старт як орієнтир формування готовності до навчання у школі / В. Коваль, З. Брежко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2011. – № 9. – С. 14-17.
9. Концепція Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року // Дошкільне виховання. – 2010. – № 9. – С. 3-4.
10. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: збірник методичних матеріалів [авт.-упоряд.: О. П. Долинна, А. П. Бурова, О. В. Низьковська, Т. П. Носачова]. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 480 с.
11. Підопригора В. Як розмовляє ваша дитина? / В. Підопригора, В. Кучинська // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2015. – № 1. – С.41-43.
12. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна [та ін.] – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 104 с.
13. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч.ІІ. Від трьох до шести (семи) років // О. І. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова; наук. кер. О. Л. Кононкою. – К. : Тов «МЦФЕР-Україна», 2014. – 452 с.
14. Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів / упоряд. О. М. Байер, Л. В. Бабліна, І. М. Богдан та ін.; наук. керівник А. М. Богуш; за заг. Ред.. Л. В. Бабліною. – Тернопіль : Мандрівець, 2015. – 200 с.
15. Фесюкова Л. Б. Розвивальні ігри для дітей 4-7 років / Л. Б. Фесюкова. – Х. : Ранок, 2007. – 142 с.
16. Щербакова К. Математика для немовлят: варто пригадати ази / К. Щербакова // Палітра педагога. – 2015. – № 2. – С. 3-6.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ **«УЧИСЬ УЧИТИСЯ»** (початковий рівень, один рік навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сучасному етапі розвитку освіти одним із найважливіших завдань є виховання життєво компетентної особистості. Модернізація змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей і принципів, переорієнтація на розвиток особистості дитини забезпечують збагачення знань дитини необхідною якісною інформацією, допомагають їй реалізувати свій природний потенціал, орієнтуватися на загальнолюдські та національні цінності. Вище зазначене і зумовлює актуальність розроблення навчальної програми «Учись учитися».

Особливість представленої програми полягає у активному використанні спектру розвивальних ігор у роботі з дітьми 7-го року життя, що забезпечує ефективний розвиток психічних процесів, уваги, пам'яті, мислення, уяви, мовлення; ранній розвиток дитини.

Навчальна програма «Учись учитися» розроблено з урахуванням змісту освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція) «Дитина в соціумі», «Дитина в природному довкіллі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Гра і дитина», «Мовлення дитини».

Особливий акцент у навчальній програмі «Учись учитися» зроблено на активному використанні інтерактивних форм з метою залучення дітей до навчально-пізнавальної діяльності.

Навчальна програма «Учись учитися» зорієнтована на дітей 7-го року життя, є логічним продовженням навчальної програми школи раннього творчого розвитку «Малюк» «Вчимося граючись» та враховує пріоритети розвитку дитини відповідно їх вікових та індивідуальних можливостей.

Мета навчальної програми – формування у дітей навичок навчальної діяльності, готовності до майбутнього шкільного життя у процесі пізнавально-творчої діяльності.

Основні завдання програми:

- розвивати пізнавальні інтереси та вміння вчитися;
- розвивати пошуково-дослідницькі, мовленнєві вміння та навички, елементарні математичні уявлення;
- виховувати інтерес до нової інформації, бажання збагачувати свої знання, самостійно та за допомогою дорослого шукати відповіді на запитання;
- виховувати активність, допитливість, організованість, віру у своє «Я», вміння контролювати свої дії, не боятися помилитися; навички співпраці на заняттях;
- збагачувати дитину необхідною якісною інформацією;
- допомагати дитині оволодіти новими знаннями, пізнавальними вміннями, навичками, свідомо застосовувати їх у нових умовах шкільного життя.

Навчальна програма передбачає 1 рік навчання – 72 годин на рік, 2 години на тиждень.

Навчальна програма побудована блочним способом. Розподіл матеріалу здійснюється згідно 5-ти розділів, кожен з яких передбачає навчальну (педагог-діти); спільну (батьки-діти) та самостійну (діти-діти) діяльності.

Методи опрацювання навчального матеріалу: словесні (бесіда, розповідь, пояснення), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження, мультимедійні), практичні (практичні вправи, дидактичні ігри тощо).

Формами контролю за результативністю є підсумкові заняття, участь у пізнавальних іграх та мандрівках.

Початковий рівень, один рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	-	1
2.	Захоплююча граматики	6	14	20
3.	Моделювання в конструюванні	4	8	12
4.	Зустрічі з Читайликом	8	14	22
5.	Математична скарбничка	5	10	15
6.	Організаційно-масова робота	-	1	1
7.	Підсумок	-	1	1
Разом		24	48	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Знайомство з планом, завданнями гуртка на навчальний рік. Техніка безпеки в позашкільному навчальному закладі, на занятті. Ігрова подорож «Запрошення Білосніжки».

2. Захоплююча граматики (20 год.)

Теоретична частина. Букви алфавіту. Голосні та приголосні звуки. Склад. Відкриті й закриті склади. Наголос. Речення. Порядок слів у реченні. Слова з 2-4-х букв. Схема слова. Групування слів.

Практична частина. Ігри-моделювання візерунків різними лініями. Малювання та друкування слів. Різні види штрихування готових контурів. Конструювання коротких слів. Письмо напів овалів, овалів, елементів букв. Графічні словникові диктанти: «Весела абетка», «Слово по букві», «Рисочки-палички». Ігри: «Будьмо уважними», «Прапорці», «Хатинка», «День народження», «Чи уважний ти?», «Гра у слова», «Хвостики поросят», «Співає – не співає», «Бачу – чую». Вправи: «Знайди хатинку», «Знайди робочу лінію», «Робоча клітинка під збільшувальним склом». Пальчикові ігри. Сюжетно-рольова гра «Заселення мешканців». Завдання «Діємо за зразком».

3. Моделювання в конструюванні (12 год.)

Теоретична частина. Схеми. Моделювання за схемами у різних проєкціях. Плоскі та об'ємні геометричні фігури. Обстеження та порівняння за розміром, кількістю кутів, сторін. Визначення відповідних форм. Орієнтація у просторі.

Практична частина. Конструювання за зразком (з частковим показом), за темою, за даними умовами (за допомогою цеглинок, геометричних фігур); за власним бажанням; за подібністю предметів із навколишнього життя. Креслення схем. Аналіз і використання готових моделей, внесення змін. Ігри: «Знімаємо кіно», «Підводний світ», «На лісовій галявині», «Військова техніка», «Ковбої», «Казка про архітектора», «Меблі для будиночка ляльки».

4. Зустрічі з Читайликом (22 год.)

Теоретична частина. Міні-розповіді та казкові історії. Звуки та звукосполучення. Прийоми запам'ятовування віршованих текстів, прислів'їв, приказок, загадок, скоромовок.

Практична частина. Вправи для закріплення правильної вимови. Створення та презентація своєї абетки. Вивчення віршів, скоромовок. Складання слів і фраз за таблицею, з роздрібною азбуки. Складання казки за схемою. Завдання Читайлика. Рухові вправи зі словесним супроводом: «Смішні букви-чоловічки», «Назви букву», «Назви слова на задану букву», «Відгадай слово», «Хто так може говорити?», «Хто, що?», «Один – багато», «Скажи навпаки», «Який? Яка? Яке? Які?», «Кросворди в картині», «Загадки зростають на грядці», «Зашифрований вірш», «Оце так ми!». Обговорення тексту: «Що означає слово?», «Про що основна думка?».

5. Математична скарбничка (15 год.)

Теоретична частина. Порядкова та кількісна лічба в межах 10 (20). Прямий та зворотний порядок. Обчислення та їх способи здійснення (додавання та віднімання). Порядок використання знаків: «плюс», «мінус», «дорівнює», «більше», «менше».

Практична частина. Математичні диктанти. Арифметичні загадки. Складання прикладів, задач та їх розв'язування. Здійснення обчислювань. Сюжетні завдання. Творчі задачі, вправи: «Рухливі палички-навчалочки», «Рухливі пальчики». Робота в зошиті. Змагання кмітливих. Ігри: «Чарівна лінійка», «Полічи і склади», «Гулівер та ліліпути», «Ціле та частина», «Про що розповідають схеми?», «Числова доріжка», «Посадив дід ріпку», «Різні міри», «Загадки гномів», «Світ чисел» тощо.

6. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Колективна творча гра «Дім, який будуємо ми».

7. Підсумок (1 год.)

Практична частина. «Подорож до конструкторського бюро».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- алфавітні назви літер;
- голосні, тверді, приголосні, м'які звуки;
- як утворюються слова, речення та порядок слів у реченні;
- прийоми конструювання;
- порядок лічби у межах 10 (20), поняття прямого та зворотного порядку;
- способи здійснення найпростіших усних обчислень (додавання та віднімання).

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- правильно вимовляти всі звуки рідної мови і звукосполучення відповідно до орфоепічних норм;
- здійснювати звуковий аналіз слів;
- проводити елементарний аналіз мови;
- позначати голосні та приголосні звуки, будувати звукову схему слова, визначати кількість складів у ньому;
- читати відкриті й закриті склади, односкладові та двоскладові слова простої структури;
- будувати різні типи речень;
- мати рухові навички, необхідні для письма;
- лічити предмети в межах 10 (20) у прямому та зворотному напрямку;
- здійснювати найпростіші усні обчислення;
- конструювати, моделювати, креслити схеми;
- складати описові розповіді різного типу;
- самостійно виконувати вправи, завдання, виправляти помилки в процесі дії; оцінювати свою роботу;
- контролювати свої дії;
- організовувати свою діяльність.

Вихованці мають набутися досвід:

- слухати і чути, відповідати на поставлені запитання, приймати допомогу дорослого;
- виконання простих інструкцій, чіткої дії, впевненості;
- самостійного пошуку нових завдань;
- взаємодії в групі з однолітками;
- дотримання моральних норм та правил поведінки на занятті;
- застосування знань у подальшому навчанні у школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Г. О. Школа майбутнього першокласника: методичні рекомендації, розробки занять / Г. О. Артемова, О. Д. Семикіна. – Х. : Видавнича група «Основа», 2012. – 141 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти України // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2012. – № 13 – 15. – С. 43-64.
3. Безруких М. Десять кроків до письма / М. Безруких // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 3. – С. 31-32.
4. Богуш А. Головні аспекти підготовки дітей до школи. Педагогічна спадщина В. К. Котирло / А. Богуш // Дошкільне виховання. – 2011. – № 10. – С. 2-4.
5. Вправи для підготовки моторики руки дитини до письма (для дітей старшого дошкільного віку) // Обдарована дитина. – 2012. – № 9. – С. 44-50.
6. Голота Н. Психологічна готовність старших дошкільників до викликів початкової освіти / Н. Голота // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 5. – С. 50-53.
7. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / автор. колектив; наук. керівник К. Л. Крутий. – Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2011. – 188 с.
8. Едігей В. Нове читання: Вчись читати, малюк! / В. Едігей. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – 304 с.
9. Зав'язун Т. Мовленнєвий розвиток дошкільників / Т. Зав'язун. – К. : Редакція газет дошкільної та початкової освіти, 2013. – 117 с.
10. Ігнат'єва С. А. Довкілля / С. А. Ігнат'єва, А. А. Назаренко. – Х. : Веста: Видавництво «Ранок», 2008. – 144 с.
11. Кашуба Л. І. Підготовка до школи дітей шестирічного віку: конспекти занять / Л. І. Кашуба. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2012. – 127 с.
12. Панасюк Т. Два важливі документи в довкіллі / Т. Панасюк // Дошкільне виховання. – 2012. – № 6. – С. 2-3.
13. Пелешенко О. Формуємо мовленнєву готовність до школи у грі / О. Пелешенко // Палітра педагога. – 2011. – № 5. – С. 16-18.
14. Помакіна О. Профілактика шкільної дезадаптації у дітей старшого дошкільного віку / О. Помакіна // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 2. – С. 32-34.
15. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» [нова редакція]. У 2 ч. Ч.2. Від до трьох до шести (семи) років. / О. П. Аксьонова, А. Н. Аніщук, Л. В. Артемова та ін.; наук. кер. О. Л. Кононко. – К. : ТОВ «МІЦФЕР-Україна», 2014. – 452 с.
16. Сарапулова Є. Учити без переучування / Є. Сарапулова // Палітра педагога. – 2013. – № 1. – С. 18-22.
17. Стрельник О. А. Крок до школи / О. А. Стрельник // Розкажіть онуку. – 2013. – № 1-2. – С. 124-127.
18. Тарасенко Г. С. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності / Г. С. Тарасенко. – К. : Видавничий дім «Слово», 2010. – 320 с.

19. Фесюкова Л. Б. Розвиток уяви і мовлення у дітей 4-7 років / Л. Б. Фесюкова. – Х. : Веста: ТОВ Видавництво «Ранок», 2007. – 128 с.
20. Чернишова Л. Навчання дітей елементів грамоти / Л. Чернишова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2011. – № 10. – С. 47-53.
21. Якименко Л. Дитина в колективі однолітків. Соціальний аспект підготовки до школи / Л. Якименко // Дошкільне виховання. – 2012. – № 6. – С. 8-11.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ **«МУЗИЧНІ СХОДИНКИ»** (початковий рівень, два роки навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Одним з найважливіших завдань сучасної освіти є духовний розвиток особистості. Вирішенню цього завдання покликані сприяти предмети художньо-естетичного циклу, зокрема заняття музикою. Через музику активізується внутрішній духовний світ дітей, їх почуття та думки, розвиваються моральні, естетичні, світоглядні ідеали, формуються соціальні компетенції. Підвищення якості навчання та виховання дітей засобами музики у позашкільному навчальному закладі є актуальним питанням роботи з дітьми 6-7 років життя.

Програма «Музичні сходинки» складена з урахуванням змісту освітніх ліній «Дитина у світі культури», «Гра дитини» Базового компоненту дошкільної освіти.

В основу розробки навчальної програми покладена адаптована методика фундатора дитячого музично-ігрового репертуару В. Верховинця, яка базується на проблемі музичного розвитку дітей шляхом залучення їх до активної ігрової діяльності. Особливий акцент зроблено на розвиток музично-творчих здібностей дітей шляхом використання інтерактивних сучасних форм і методів навчання, поєднання на заняттях музики і руху, застосування мультимедійних технологій, розробок авторських занять.

Навчальна програма «Музичні сходинки» зорієнтована на вихованців 6-го та 7-го років життя, враховує психологічні та фізіологічні особливості дітей цього віку.

Мета програми – музично-естетичний розвиток дітей старшого дошкільного віку засобами музичного мистецтва.

Основні завдання:

розвивати музично-творчі здібності; вокально-хорові навички (дикцію, артикуляцію, стрій, співочу поставу, вокальне дихання); навички гри на дитячих музичних інструментах;

виховувати музично-естетичний смак; культуру співу та слухання музики; емоційний відгук на народну музику, твори різних авторів;

ознайомити з кращими зразками національної та світової музичної культури; з елементарною музичною грамотою;

вчити слухати музику, розрізняти її за характером, темпом; грати на дитячих музичних інструментах (соло чи в ансамблі).

Навчальна програма передбачає 2 роки навчання:

початковий рівень (2 роки навчання) – 36 год. на рік (1 год./тиждень).

Програма першого року передбачає виявлення музичних здібностей у вихованців, розвиток вокально-хорових навичок, навчання виразного, чистого виконання простих вокальних творів, слухання та аналіз контрастних музичних творів.

Програма другого року навчання спрямовує діяльність гуртка на розвиток музичного та гармонійного слуху вихованців, досягнення чистоти інтонування, розвиток дикції, артикуляції, співу в ансамблі, знайомство з елементарною музичною грамотою.

Програма побудована лінійним способом, що включає перелік тем орієнтовних занять з поступовим ускладненням навчального матеріалу. Основними принципами навчальної програми є цілісність і послідовність.

Методи організації навчальної діяльності: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), наочні (показ, ілюстрація, демонстрація, інформаційно-комунікаційні технології), практичні (вокальні вправи, ігрові методи та прийоми).

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, участь у святах.

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	1	2
2.	Слухання музики	2	2	4
3.	Музично-ритмічні вправи	2	4	6
4.	Вокально-хорова робота	2	7	9
5.	Музична грамота	1	2	3
6.	Музично-дидактичні ігри	3	3	6
7.	Гра на дитячих музичних інструментах	1	3	4
8.	Організаційно-масова робота	-	1	1
9.	Підсумок	-	1	1
Разом		12	24	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання гуртка на навчальний рік. Знайомство з дітьми. Екскурсія позашкільним навчальним закладом.

Практична частина. Діагностика музичних здібностей дітей.

2. Слухання музики (4 год.)

Теоретична частина. Поняття «три кити в музиці». Ознайомлення з творчістю відомих композиторів.

Практична частина. Прослуховування вокальних та інструментальних творів. Ознайомлення з народними, класичними творами, з музичним надбанням українських та зарубіжних композиторів: Л. Бетховен, Е. Гріг, П. Чайковський, Д. Кабалевський, Є. Карпенко. Вправи на визначення регістрів, динаміки, темпу.

3. Музично-ритмічні вправи (6 год.)

Теоретична частина. Поняття «характер твору», «настрій твору», «ритм», «пульсація», «рух», «ритмічний малюнок». Вчимося передавати музичний образ: курчаток, чаплі, півня, пташки та пташенят.

Практична частина. Вправи на розвиток почуття ритму, образного мислення, уяви, музичного слуху, орієнтації у просторі.

4. Вокально-хорова робота (9 год.)

Теоретична частина. Поняття «співацька постава», «стрій». Правила положення корпусу, голови, плечей, рук і ніг під час співу сидячи та стоячи. Вірне положення корпусу під час співу. Поняття «співоча постава», «чистота інтонування», «дикція», «артикуляція», «темп», «ритм», «чергування сильних та слабких долей».

Практична частина. Розучування дитячих музичних творів: «Маленькі кошенята», «Починаємо перепляс», «Якого кольору літо?», «Що несе на спинці їжачок?», «Від носика до хвостика». Музичні скоромовки: «Барашеньки-крутороженьки», «Бик-тупогуб».

5. Музична грамота (3 год.)

Теоретична частина. Поняття «регістр», «сильна та слабка доля», «динаміка», «темп», «ритм», «ритмічний малюнок», «висота звуку».

Практична частина. Знайомство з творчістю композиторів: А. Філіпенка, Є. Гріга, П. Чайковського, Д. Кабалевського, Л. Бетховена, Є. Карпенка. Вправи на визначення регістрів, динамічних відтінків, ритмічного малюнку, кількості нот.

6. Музично-дидактичні ігри (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з музичними та дидактичними іграми різного характеру, руховими ігровими вправами, веснянками, хороводами.

Практична частина. Ігри на розвиток музичного слуху, пам'яті, уваги, фантазії, почуття ритму, виразності руху, такту. Ігри зі словами та без них.

7. Гра на дитячих музичних інструментах (4 год.)

Теоретична частина. Поняття «дитячі музичні інструменти», їх властивості, класифікація. Ударні, струнні, ударно-клавійні, духові, клавійно-язичкові, українські народні інструменти.

Практична частина. Виконання простих різнохарактерних творів. Гра в оркестрі, ансамблі, соло.

8. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Участь у новорічних ранках. Хоровод «З Новим роком». Музична гра «Сніжинки».

9. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Підсумкове заняття «Незвичайні музичні пригоди».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила положення корпусу, голови, плечей, рук та ніг під час співу;
- поняття «регістр», «темп» (швидкий, повільний);
- поняття «динаміка» («форте», «піано»);
- авторів та назву музичних творів (вокальних та інструментальних);
- назви дитячих музикальних інструментів, їх класифікацію;
- композиторів-класиків, українських композиторів, їх твори.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- зберігати правильне положення корпусу при співі;
- чітко вимовляти слова під час співу;
- співати в діапазоні re^1 - si^1 пісні із супроводом та без нього;
- чисто інтонувати мелодію знайомої пісні;
- правильно користуватись співочим диханням;
- емоційно реагувати на музику різного характеру;
- самостійно виконувати рухи хороводу чи гри, реагуючи на зміни в темпі;
- впізнавати і порівнювати звуки;
- впізнавати на слух знайомі твори;
- розрізняти звучання близьких за тембром музичних інструментів;
- розрізняти регістри (високий, низький);

- визначати характер твору;
- розрізняти музичні жанри: марш, танок, пісня.

Вихованці мають набути досвід:

- співати виразно, легко, без крику та напруги, передаючи у співі характер, темп та динаміку музичного твору;
- культури співу та слухання музики;
- співати з музичним акомпанементом та без нього;
- зберігати вірну співочу поставу стоячи та сидячи;
- ритмічно виконувати рухи під музику, змінювати їх із зміною частин музики;
- грати на дитячих музичних інструментах: ложках, маракасах, барабанах, дзвониках.

Початковий рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	1	2
2	Слухання музики	2	2	4
3	Музично-ритмічні вправи	2	2	4
4	Вокально-хорова робота	2	7	9
5	Музична грамота	2	3	5
6.	Музично-дидактичні ігри	2	4	6
7.	Гра на дитячих музичних інструментах	1	3	4
8.	Організаційно-масова робота	-	1	1
9.	Підсумок	-	1	1
	Разом	12	24	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання гуртка на навчальний рік. Повторення вивченого матеріалу.

Практична частина. Діагностика музичних здібностей дітей.

2. Слухання музики (4 год.)

Теоретична частина. Поняття «музичні жанри», «мажор», «мінор», «структура музичного твору».

Практична частина. Прослуховування вокальних та інструментальних творів. Порівняльна характеристика творів.

3. Музично-ритмічні вправи (4 год.)

Теоретична частина. Музично-ритмічні вправи на розвиток уваги, пам'яті, координації рухів, орієнтації у просторі, почуття ритму, образного мислення, уяви, музичного слуху.

Практична частина. Вправи зі словами, інструментальні ігри, вправи на визначення характеру музики, з використанням рухів, перевтіленням, передачею музичного образу: «Літаки», «Барабанщики», «Журавель», «Зайці та ведмідь».

4. Вокально-хорова робота (9 год.)

Теоретична частина. Вчимося співати правильно. Охорона дитячого голосу. Відчуття ансамблю, строю, унісонного співу. Розвиток чистоти інтонування. Поняття «лад», «музична фраза».

Практична частина. Спів з акомпанементом та без нього. Співи імпровізацій. Художнє виконання вокальних музичних творів: «Ой вже сміху в нас було» Л. Корольової, «Пісня краплинок» Н. Ткаченка, «Ліпимо бабу снігову» Є. Карпенка, «Пригощання» В. Герчика, «Грицю, Грицю, до роботи» української народної пісні, «Ялинковий сміх» О. Соснича, «Тимошка и кошка» В. Золотарьова, «Пісенька поросят» Н. Рубальської, «Смешной человечек» А. Журбиної, «Лабемба» І. Кириліної.

5. Музична грамота (5 год.)

Теоретична частина. Знайомство з творчістю композиторів: А. Вівальді, І. Шамо, П. Чайковського, М. Глінки. Історія походження музичних інструментів. Поняття «тембр», «мелодія», «лад», «нотний стан», «музичні ключі». Назви нот, їх тривалість.

Практична частина. Вправи на визначення тембру, напрямку руху мелодії, кількості нот. Ігри з дидактичним матеріалом: музичні ноти, музичні ключі, музичне доміно, нотний стан.

6. Музично-дидактичні ігри (6 год.)

Теоретична частина. Розвиток музичного слуху, пам'яті, уваги, координації рухів, почуття ритму, такту, звуковисотного, ладотонального слуху у процесі музично-ігрової діяльності.

Практична частина. Українські народні музичні ігри: «Вийди, вийди, сонечко», «Занадився журавель», «Ходить гарбуз по городу».

7. Гра на дитячих музичних інструментах (4 год.)

Теоретична частина. Поняття «оркестр», «диригент», «слухач», «виконавець». Ознайомлення з різними видами дитячих музичних інструментів: ударні, струнні, ударно-клавійні, духові, клавійно-язичкові, українські народні.

Практична частина. Гра на дитячих музичних інструментах у оркестрі, ансамблі, соло.

8. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Підготовка пісні-хороводу «Святкова». Участь у святі випуску.

9. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Підведення «Подорож у країну Музики».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- назви музичних інструментів;
- поняття «лад», «музична фраза», «структура музичного твору»;
- засоби музичної виразності;
- про творчість відомих композиторів-класиків, видатних українських композиторів та деякі їх твори;
- поняття жанру: «пісня», «танок», «марш»;
- поняття «оркестр», «диригент», «слухач», «виконавець».

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- чисто інтонувати пісні в діапазоні до¹-до² (сольно, в ансамблі, із заспівувачем, з акомпанементом та без нього);
- передати голосом і рухами характер музичного твору, темп, динаміку;
- чітко вимовляти слова під час співу;
- співати злагоджено в ансамблі, оцінювати свій спів та спів інших;
- співати в унісон, виразно виконувати різнохарактерні пісні;
- аналізувати на слух структуру музичного твору, його жанр;
- виразно й ритмічно рухатись під музику, самостійно змінювати рухи із зміною частин музики, темпу, характеру;
- грати на дитячих музичних інструментах, виконувати невеликі музичні твори соло або в складі дитячого ансамблю;
- розрізняти звучання музичних інструментів у виконанні дорослих, дітей або у запису;
- емоційно реагувати на музику, висловлювати свою думку щодо музичного твору;
- впізнавати мажорний та мінорний лад.

Вихованці мають набути досвід:

- співати природним голосом, передаючи характер, динаміку музичного твору, співати з рухами, із музичним акомпанементом та a capella;
- культури співу та слухання музики;

- розрізняти вступ, кількість частин, характер, темп, динаміку музичного твору;
- ритмічно виконувати рухи під музику, змінювати їх із зміною частин музики;
- гри на дитячих музичних інструментах: маракасах, ложках, металофоні, барабанах.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№ з/п	Обладнання	Кількість /шт.
1.	Робочий кабінет, обладнаний музичним інструментом та технічними засобами навчання	1
2.	Навчальна література	13
3.	Музичний центр	1
4.	Фортепіано	1
5.	МР-З-записи фортепіанного циклу «Пори року» та «Дитячий альбом» П.І. Чайковського, «Пори року» А. Вівальді	5
6.	Дитячі музичні інструменти: ложки, маракаси, брязкальця, металофони, барабани, дзвоники	25
7.	Музичний годинник	1
8.	Фломастери	5
9.	Набір карток для вибору динаміки	20
10.	Набір карток для вибору регістру	20
11.	Набір карток для музично-дидактичної гри «Музичне доміно»	20
12.	Набір карток «Музичні інструменти»	1
13.	Набір карток «Нотний стан»	20

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

1. Бас Л. Розповіді про композиторів / Л. Бас. – К. : Музична Україна, 2004. – 71 с.
2. Бекін С. Музика-кудесниця / С. Бекін. – К. : Музична Україна, 2005. – 123 с.
3. Березняк А. Ф. Первые шаги. Музыкальная азбука / А. Ф. Березняк. – Ростов-н-Дону : Ростиздат, 1996. – 97 с.
4. Гульянц Е. И. Детям о музыке/ Е. И. Гульянц. – М. : Просвещение, 1996. – 210 с.
5. Держинская И. Я. Музыкальное воспитание дошкольников / И. Я. Держинская. – М. : Просвещение, 1985. – 69 с.
6. Зеленецька І. О. Співають діти / І. О. Зеленецька. – К. : Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, 2000. – 89 с.
7. Левашова Г. Твой друг – музыка / Г. Левашова. – М. : Музыка, 2003. – 59 с.
8. Науменко С. І. Музично-естетичне виховання дошкільнят / С. І. Науменко. – К. : Магістр, 1996. – 79 с.

9. Орлова Г. М. Учите детей петь/ Г. М. Орлова, С. И. Бекина. – М. : Просвещение, 1988. – 112 с.
10. Стулова Г. П. Хоровой класс/ Г. П. Стулова. – М. : Просвещение, 1988. – 76 с.
11. Раевская К. П. Музыкально-подвижные упражнения в детском саду / К. П. Раевская, С. Д. Руднева. – М. : Просвещение, 1991. – 49 с.
12. Чернова О. В. Музыка навколо / О. В. Чернова. – Суми : Макден, 1994. – 91 с.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИХОВАНЦІВ

1. Абелян Л. Как Рыжик научился петь / Л. Абелян. – М. : Советский композитор, 1989. – 47 с.
2. Бубнова І. Музичні сходи / І. Бубнова. – Суми : Козацький вал, 1999. – 59 с.
3. Ветлугина Н. Музыкальный букварь / Н. Ветлугина. – М. : Музыка, 1989. – 49 с.
4. Ветлугина Н. Музыка в детском саду/ Н. Ветлугина. – М. : Музыка, 1988. – 69 с.
5. Кабанова Ч. Семь нот / Ч. Кабанова. – М. : Музыка, 1991. – 59 с.
6. Комальков Ю. Потешки и забавы для малышей/ Ю. Комальков. – М.: Советский композитор, 1988. – 47 с.
7. Феоктистова Л. На летней полянке / Л. Феоктистова. – М. : Музыка, 1987. – 39 с.
8. Чайковский П. И. Детский альбом/ П. И. Чайковский. – М.: Музыка, 1982. – 39 с.

Додаток А

РЕПЕРТУАР ПЕРШОГО РОКУ НАВЧАННЯ

Поспівки: «Ворон», «Дятел», «Тук, тук, чобіток», «Я печу», «Морозець», «До, ре, мі», «Їжачок», «Два кота», «Осінь», «Зима», «Сірий кіт», «Зозуля», «Васька кот», «Співайте тихіше, малюки».

Пісні: «Маленькі кошенята» Н. Вересокіної,
 «Починаємо перепляс» С. Сосніної,
 «Якого кольору літо?» Л. Вахрушева,
 «Дощик», «От носика до хвостика» М. Парцхаладзе,
 «Що несе на спинці» М. Ведмедері,
 українські народні пісні «Вийди, вийди, сонечко», «Ой єсть в лісі калина»,
 «Ой минула вже зима»,
 «Новорічна» О. Янушкевич,
 «Тане сніг», «Ой, жур, журавель» А. Філіпенко,
 «Гномик» Г. Новицької,
 німецька народна пісня «У матушки четверо было детей».

Твори для слухання: «Три подружки» Д. Кабалевського,
«Весела, сумна» Л. Бетховена,
фортепіанні цикли «Пору року», «Дитячий альбом» П. Чайковського,
«Гопак» М. Мусоргського,
«Полька» М. Глінки,
«Дощик» С. Майкапара,
«Марш» Р. Шумана.

Музично-ритмічні вправи: «Літаки», «Барабанщики» О. Парлова,
«Гра з гномом» В. Поляченко,
«Пташки й пташенята» О. Тілічеєвої,
«Прогулянка і дощик» А. Філіпенко.

Музично-дидактичні ігри: «Хто-то спить під дубком?», «Два ведмедики»,
«Ми у лісі були», «Хустинка», «Вийди, вийди, сонечко», «Сніжинки», «Ти,
Івасю, у гаю».

Музичні твори для гри на дитячих музичних інструментах: «Задорный
танец» В. Золотарьов, латвійська полька, «Дитячий краков'як» О. Тілічеєва,
чеський народний танок, білоруська народна мелодія «Янка», «Плясова» Т.
Ломова, «Вальс» Ф. Шуберт, «Вальс» А. Макаров.

Додаток Б

РЕПЕРТУАР ДРУГОГО РОКУ НАВЧАННЯ

Поспівки: «У півника горечко», «Чап, лап», «Как у наших у ворот», «Гори,
пламя», «Б'є годинник», «Два кота», «Добре нашій киці», «Диби-диби»,
«Заспіваймо дзвінко».

Пісні: «Пісня краплинок» Н. Ткаченко,
«Ялинковий сміх» О. Солосич,
«Ой вже сміху в нас було» Л. Корольова,
«Угощение» В. Герчик,
«Пісенька поросят» Н. Рубальської,
«З Новим роком», «Ліпим бабу снігову» Є. Карпенко,
«Лабемба» І. Кириліної,
«Новий рік», «Тимошка и кошка» В. Золотарьов,
«Випускний» Л. Михайленко,
«Смешной человечек» А. Журбина,
українська народна пісня «Грицю, Грицю, до роботи».

Твори для слухання: «Пори року» А. Вівальді,
«Веснянка» І. Шамо,
«Клоуни» Д. Кабалевський,

«Марш» С. Прокоф'єв,
 «Казочка», «Пісня» М. Лисенко,
 «Марш Чорномора» М. Глинка,
 «Шествіє гномів» Є. Григ,
 «Лебідь» К. Сен-Санс,
 твори українського фольклору.

Музично-ритмічні вправи: «Птахи і зозуля» В. Вітлін,
 «Дожени свою пару» А. Островський,
 «Зайці та ведмідь» Т. Потапенко,
 «Тихо-голосно», «Не спізнюйся» І. Дунаєвський.

Музичні та дидактичні ігри: «Ходить гарбуз по городу», «Кривий танок», «Кто пасётся на лугу?», «Сніжинки, літайте», «Ой жур, журавель», «Занадився журавель», «Світлофор», «Танцювальний ланцюжок», «Вгадай на чому граю?», «Тихо-голосно співаю», «Три команди», «У гості», «Музичне доміно», «Ой, минула вже зима».

Музичні твори для гри на дитячих музичних інструментах: «Полька» Т. Корганов, «Естонська полька» А. Рейман, «Вальс» В. Золотарьов, «Полька», «Фізкульт-ура!» Т. Попатенко.

АВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «КРАЇНА ЧАРІВНОГО МИСТЕЦТВА» (початковий та основний рівні, 2 роки навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Образотворче мистецтво як частина культури є однією із форм пізнання навколишнього світу, найбільш концентрованою формою відображення духовного світу людини.

Залучення дітей до образотворчої діяльності розширює та поглиблює їх уяву про оточуючий світ; сприяє прояву розумової та мовленнєвої активності дітей, удосконаленню сенсорної сфери (зору, чутливості, просторової орієнтації); розвитку емоційної сфери, бажання творити.

Програма «Країна чарівного мистецтва» розроблена з урахуванням змісту освітньої лінії «Дитина у світі культури» Базового компоненту дошкільної освіти.

Новизна даної навчальної програми полягає в доповненні її змісту нетрадиційними техніками малювання, ліплення, спрямованих на розвиток творчої активності дітей.

Навчальна програма спрямована на вихованців 6-го та 7-го років життя.

Метою навчальної програми є формування елементарних художніх навичок вихованців у процесі образотворчої діяльності.

Основними завданнями є:

розвивати інтерес до різних видів образотворчої, художньої діяльності, малювання з використанням різних матеріалів;

розвивати у дитини емоційну чутливість, здатність захоплюватись, дивуватись, радіти, спостерігаючи красу барв, звуків у навколишній природі засобами образотворчого мистецтва;

виховувати спостережливість, уміння помічати та виділяти характерні естетичні ознаки навколишніх предметів і об'єктів; самостійність, організованість, доброзичливе ставлення один до одного, уміння працювати у колективі;

сприяти оволодінню елементарними поняттями, знаннями з образотворчого мистецтва;

опанувати навичками роботи в різних техніках із використанням необхідних засобів та інструментів.

Програма передбачає 2 роки навчання:

початковий рівень (2 роки навчання)– 72 год. на рік, 2 год. на тиждень.

Програма першого року навчання передбачає знайомство вихованців з малюванням олівцем, фарбами, свічками, восковими олівцями, пальцем. Діти набувають первинні навички роботи з пластиліном, кольоровим папером та клеєм, вчать ліпленню, аплікації.

Програма другого року навчання спрямована на ознайомлення дітей з різними видами образотворчого мистецтва: живописом, портретом, натюрмортом, пейзажем, побутовим жанром, графікою, її видами та нетрадиційними техніками. Важливим на 2-му році навчання є предметне, декоративне, сюжетне малювання.

Навчальна програма побудована концентричним способом, що включає повторне вивчення більшості тем як на першому, так і на другому році навчання з розширенням та поглибленням змісту навчального матеріалу.

Серед методів організації навчально-виховної діяльності: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж), наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація), практичні (практична робота).

Формами контролю за результативністю навчання є: підсумкові заняття, виконання творчих завдань, огляди творчих робіт дітей.

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	–	1
2	Малюнок	3	17	20
3	Живопис	3	17	20

4	Аплікація	1	5	6
5	Композиція	1	3	4
6	Ліплення	2	9	11
7	Конструювання	1	3	4
8	Розпис. Витинанка	1	3	4
9	Організаційно-масова робота	–	1	1
10	Підсумок		1	1
Разом		13	59	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Знайомство з дітьми. Мета, завдання гуртка на навчальний рік. Техніка безпеки в позашкільному закладі та на занятті. Екскурсія до Центру «Відродження» української національної культури Сумського Палацу дітей та юнацтва.

2. Малюнок (20 год.)

Теоретична частина. Малювання. Матеріали та їх властивості. Знайомство з геометричними фігурами. Етапи малювання. Особливості малювання (форми, деталі, пропорції та відношення, забарвлення). Прийоми малювання. Будова тіла, форма, колір, пропорції, співвідношення «велике-мале».

Практична частина. Малювання композиції з використанням геометричних фігур: «Про що розповідають лінії», «Наші друзі геометричні фігури»; малювання з опорою на геометричні фігури та з натури: «Дерево осінньої пори», «Королівство грибів»; творче малювання: «Малюнок до казки», «Будиночок-грибок для гномика»; виконання малюнку по пам'яті: «Снігова крашанка – чудова сніжинка», «Лісова красуня ялинка», «Наші менші друзі», «Зайчик-побігайчик», «Квочка та курчата», «Голуб і голубка», «Пасуться коні та лоша», «Червоногруді снігурі», «Моя сім'я»; «Незвичайні зустрічі у зоопарку» (малювання крокодила), «Крокуємо вулицею», «Моя улюблена іграшка», «Бджілка трудівниця», «Сонечко» (божа корівка), «Диво метелик», «На морському дні» (малювання краба), «Ходить чапля по водиці».

3. Живопис (20 год.)

Теоретична частина. Особливості малювання фарбами (набирання фарби на ворс, віджимання зайвої фарби, нанесення пензликом мазків, ліній). Малювання крейдою та аквареллю. Знайомство з трьома основними кольорами: синій, жовтий, червоний. Знаходження нових кольорів за допомогою механічного та цілеспрямованого змішування. Прийоми малювання. Передача простору, перспективи, колориту. Знайомство з поняттями: «холодні» та «теплі» кольори, пейзаж, лінії горизонту, натюрморт.

Практична частина. Досліди з фарбами: «Королева пензликів розповідає», «Веселка»; «Золота осінь» (осінній пейзаж); малювання по-вологодому «Ідуть дощі»; малювання з натури: «Подорож з осіннім листочком», «Вербні гілочки»,

«Полуничка»; малювання пальцями і тичками «Сім'я їжачків»; малювання пензликом та за допомогою воскових олівців: «Зимове дерево», «Зимова хуртовина»; «Із тваринками подружися» (малювання вівці, жирафа), малювання восковими олівцями «Малюнки-фантазії»; малювання за уявою: «Циркові пригоди», «Квіти в небі», «Весела черепашка», «Казкова лисичка», «Пляма»; «Незвичайні малюнки» (малювання соняшника з використанням солі та крохмалю).

4. Аплікація (6 год.)

Теоретична частина. Декоративно-ужиткове мистецтво. Аплікація. Матеріали та інструменти для аплікації. Знайомство із технологією обривання. Знайомство з особливостями будови ялинки: симетричність форми, пропорції, колір. Знайомство з конструктивними особливостями паперу. Правила техніки безпеки.

Практична частина. Створення фантастичної композиції «Казкові дерева»; вирізання симетричної форми із згорнутого навпіл паперу «Зустріч з ялинкою»; виконання аплікації способами вирізання та обривання «Казковий акваріум»; виконання аплікації способом вирізання ножицями та з використанням клею «Проліски на галявині»; виготовлення святкової листівки «Подарунок для матері».

5. Композиція (4 год.)

Теоретична частина. Поняття композиція. Пропорції у композиції.
Практична частина. Виконання творчих робіт: «Веселі сніговики», «У Снігуроньки на святі», «Царівна-жаба».

6. Ліплення (11 год.)

Теоретична частина. Ліплення. Знайомство з пластиліном та його властивостями. Об'ємні фігури. Прийоми ліплення. Способи ліплення. Прийоми з'єднання частин у ціле. Знайомство дітей з виробами українських народних майстрів. Передача форм і пропорцій народної керамічної іграшки в ліпленні. Декоративне оздоблювання іграшки. Техніка безпеки під час ліплення.

Практична частина. Ліплення з пластиліну грибів, сніговика, фруктів (метод скочування, витягування, загинання); ліплення з природного матеріалу їжачка, рибки за допомогою насіння; ліплення півника за мотивом української народної іграшки та глечика методом скочування «Українська народна іграшка»; ліплення краба, мишки, зайчика в русі комбінованим та конструктивним способом.

7. Конструювання (4 год.)

Теоретична частина. Конструювання. Конструювання з паперу. Прийоми створення новорічної іграшки. Ознайомлення з технікою орігамі.

Практична частина. Виготовлення з природного матеріалу рибки, їжачка «Чудове перетворення»; виготовлення двобічної іграшки на мотузці: «Свято Миколая», «Новорічна іграшка»; виготовлення з паперу у техніці орігамі голуба, зайчика, лисички.

8. Розпис. Витинанка (4 год.)

Теоретична частина. Українське народне мистецтво. Знайомство з елементами розпису: мазки, лінії, крапки. Малювання пензлем прямих та хвилястих ліній різної ширини, дуги, крапки – тичком, мазки в різних напрямках. Знайомство з писанками, крашанками, дряпинками. Малювання восковими олівцями елементів писанки пензликом на папері. Українська витинанка.

Практична частина. Розпис тарілочки (кола) для пташки, ведмедя «Тарілочка для іграшок»; розпис півника, баранчика з використанням багатокольорового орнаменту «Чарівний світ народного мистецтва»; розпис рушника, заповнення візерунком лівого та правого країв смужки «Рушник»; виготовлення сувенірів писанок «Свято Великодня». Вирізування ножицями з паперу вази.

9. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Виховна година «Кошик з вітамінами».

10. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Творча колективна робота на тему «Малюємо всією сім'єю». Презентація та її обговорення.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- як малювати олівцем, гуашшю, аквареллю;
- «теплі» та «холодні» кольори;
- етапи та прийоми малювання ;
- особливості малювання фарбами, крейдою, восковими олівцями та пастеллю;
- поняття «аплікація», матеріали та інструменти для неї, техніку обривання;
- що таке композиція;
- способи ліплення із пластиліну;
- як конструювати із паперу, техніку орігамі;
- поняття «розпис», елементи розпису;
- поняття «українська витинанка».
- елементарні поняття: «лінія горизонту», «близько-далеко»;
- техніку живопису «по-вологодному».

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- правильно тримати олівець, пензлик; розташовувати малюнок на аркуші, заповнюючи всю площину;
- малювати олівцями, пензликами, гуашшю та акварельними фарбами, кольоровою крейдою, восковими олівцями, свічкою, пальцем;
- створювати прості композиції;
- виконувати аплікації способом вирізання та обривання;
- створювати з пластиліну предмети простої форми (овочі, фрукти, гриби) та складної (фігури птахів, тварин);
- ліпити з пластиліну комбінованим, конструктивним способами та з використанням природного матеріалу;
- вирізати симетричні форми з паперу;
- виготовляти птахів, тварин у техніці оригамі;
- розписувати тарілочку, півника, рушничок;
- виготовляти сувеніри писанок.

Вихованці мають набути досвід:

- чіткого виконання поставлених педагогом завдань;
- самостійності, наполегливості;
- взаємодії з однолітками;
- проявлення фантазії та уяви;
- дотримання правил поведінки на занятті.

Початковий рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	–	1
2	Малюнок	3	17	20
3	Живопис	3	18	21
4	Ліплення	1	5	6
5	Аплікація	2	7	9
6	Конструювання	2	8	10
7	Розпис. Витинанка	1	2	3
8	Організаційно-масова робота		1	1
9	Підсумок	–	1	1
Разом		13	59	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання гуртка на навчальний рік. Техніка безпеки в позашкільному закладі та на занятті. Перегляд та обговорення робіт вихованців «Творча мозаїка: малюємо, фантазуємо».

2. Малюнок (20 год.)

Теоретична частина. Знайомство з творчістю художників-аніمالістів. Особливості малювання звірів та домашніх тварин: форма, колір, пропорції тіла. Особливості малювання людини. Пропорції тіла, передача характерних рис. Закріплення поняття «портрет». Знайомство із карнавальними костюмами. Особливості малювання квітів: форма, колір, розміри. Особливості малювання птахів у польоті. Поняття «лінія горизонту». Знайомство з поняттями: «архітектура», «простір», «просторові співвідношення».

Практична частина. Виконання творчих робіт: «Вантажівка везе врожай», «Подружися з тваринами» (малювання білочки, слона, ведмедя, тигра, зебри, собаки, кота); малювання портрету одного із членів сім'ї з використанням квітів та овочів «Знайомтесь, це – я»; малювання портрету казкових гномів «Диво-портрет»; виконання малюнків на теми: «Мій карнавальний костюм», «Квіти на віконечку», «У світі драконів», «Зустріч птахів» (малювання журавля, ластівки); «Палац для мого міста».

3. Живопис (21 год.)

Теоретична частина. Способи композиційного рішення. Поняття «теплий», «холодний» кольори. Зовнішні об'єкти багатоскладових фігур: форма, колір, величина. Нетрадиційні техніки малювання. Прийоми малювання новорічної листівки восковим олівцем. Народні традиції зустрічі Нового року. Особливості малювання дітей у русі: пропорційні відношення, передній та дальній плани, поняття «більше-менше», «близько-далеко». Знайомство із репродукціями картин майстра лісового пейзажу І. Шишкіна. «Розмив», розміщення роботи на аркуші паперу, передача будови та особливостей дерева. Особливості передачі настрою у портреті. Знайомство із художниками-мариністами. Знайомство із творами М. Приймаченко. Техніки малювання. Прийоми малювання «краплинним візерунком» та «шматочком картону».

Практична частина. Виконання творчих робіт: «Натюрморт», «Фрукти та ягоди», «Букет осінніх квітів у вазі»; малювання дерева способом «по-вологому», осіннього листочка з натури «Жовтень із пензлем у руці»; малювання з використанням солі та крохмалю: «Осінній дощовий день», «Гірські вершини»; виконання малюнка із дзеркальним відображенням «Малюємо гуашшю»; малювання на кольоровому папері у техніці «відбиток поролоном»: «Дерево взимку», «Танок веселих сніговиків»; малювання фантастичного натюрморту «Зустріч хвойної гілки з апельсином»; малювання аквареллю та гуашшю: «Ой, весела в нас зима», «Малювання змії та риби»;

малювання «по-волоному», прийоми розбризкування, тичка «Лісовий пейзаж»; малювання портрета мами «Моя рідна матуся»; малювання з використанням клею та манної крупи «Квіти для матусі»; малювання восковими олівцями та аквареллю «Незвичайна зустріч з інопланетянами»; малювання аквареллю за допомогою ниточки «Чарівна ниточка»; малювання квітучої гілки яблуні гуашшю на кольоровому папері пальцем і тичками «Яблуневий цвіт»; виконання колективних творчих робіт «по-волоному» за допомогою солі: «Морська мандрівка», «Човник із вітрилами», «Диво риба кит»; малювання пейзажу з річкою «Місто, в якому я живу»; малювання за допомогою воскових олівців: «Фантастичні птахи та тварини», «Сова», «Папуга»; «За задумом».

4. Ліплення (6 год.)

Теоретична частина. Прийоми ліплення комбінованим способом. Прийоми ліплення методами розкачування, скочування, розплющування, вдавлювання, згладжування. Прийоми з'єднання частин. Поняття «коло» та «овал». Пропорції між предметами. Композиційні уміння побудови візерунка у смужці і колі. Використання стеку.

Практична частина. Ліплення з пластиліну комбінованим способом білочки, слона, ведмедя, лева; ліплення з пластиліну конструктивним способом Снігуроньки та клоуна; ліплення за творчим задумом овочів, фруктів; ліплення на текстурованому картоні рельєфні наліпи; «Мої улюблені квіти».

5. Аплікація (9 год.)

Теоретична частина. Особливості вирізання вузьких смуг паперу, косих зрізів, предметів різної форми. Прийоми наклеювання їх на папір, картон. Використання побутових матеріалів у аплікації.

Практична частина. Робота з ножицями, папером, картоном та клеєм, вирізування із паперу; виготовлення в обривній техніці таких аплікацій: двоповерховий будинок, гриби, метелики, риби, сніжинки, квіти та наклеювання їх на кольоровий папір; робота зі жмутком ниток «Виготовляємо китички»; оздоблення намальованого зимового дерева ватою та манною крупою «Зимове дерево».

6. Конструювання (10 год.)

Теоретична частина. Шаблони. Конструювання з використанням шаблонів. Конструювання з використанням природного матеріалу. Знайомство з творчістю І. Айвазовського.

Практична частина. Конструювання з картону та тканини «Черепашка»; конструювання з малюванням, ілюстрація казок «Книжка»; виготовлення масок, іграшок для ялинки «Підготовка до Різдва»; виготовлення із картону моделі літака зі складеним корпусом «Літак»; виготовлення конусу з картону, оздоблювання вбрання ляльки дрібними деталями з паперу «Лялька»; орігамі із цупкого паперу: «Песик», «Лисичка»; виготовлення птаха з природного

матеріалу та пластиліну «Лісова галявина»; виготовлення з картону човна з вітрилами «Човен»; виготовлення вітальної листівки «Писанка».

7. Розпис. Витинанка (3 год.)

Теоретична частина. Знайомство з роботами народних майстрів Петриківки. Робота пензликом: мазки, тонкі, прямі, лінії у формі дуги. Малювання пальцем. Прикрашення візерунком форми розетки. Знайомство з народними традиціями.

Практична частина. Виконання роботи аквареллю за допомогою пальця «Грона винограду»; виготовлення витинанок: «Візерунок із калиною», «Ваза з квітами» та за власним задумом.

8. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Виховна година «Я – пішохід».

9. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Колективна творча робота «Світ фантазії». Виставка творчих робіт дітей та їх презентація.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- жанри живопису: пейзаж, портрет, натюрморт;
- нетрадиційні техніки: малювання за допомогою солі та крохмалю, ниткографія, техніка «продряпування», «відбитку», «візерунка з крапок»;
- квіткові композиції казкових птахів та тварин за мотивами творів М. Приймаченко.
- поняття «сюжетний малюнок», «архітектура», «простір»;
- прийоми ліплення з пластиліну методами розкачування, скочування, розплющування, вдавлювання, загладжування;
- конструювання з паперу з використанням шаблону та природного матеріалу;
- про петриківський розпис і українське писанкарство;
- виготовляти витинанки;
- художників-аніمالістів, морфіністів.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- розрізняти види образотворчого мистецтва й художні засоби зображення;
- самостійно добирати виражальні засоби і матеріали в процесі створення художнього образу;
- володіти технікою роботи олівцем, гуашшю, аквареллю, восковою крейдою, свічкою, пальцем, за допомогою солі та крохмалю;
- малювати птахів, тварин, квіти;

- виконувати малюнки із дзеркальним відображенням, у техніці «відбиток порононом»;
- виконувати роботи аквареллю за допомогою пальця;
- виділяти в сюжетному малюванні головне за розміром, кольором, формою;
- передавати в сюжетному малюнку враження від спостережень за природою, народних свят, обрядів; відтворювати їх характерні ознаки;
- ліпити з пластиліну комбінованим та конструктивним методами,
- ліпити з пластиліну рельєфні наліпки;
- виготовляти аплікації шляхом способами вирізання та обривання;
- конструювати з картону та те тканини, використовуючи шаблони та природній матеріал;
- складати композиції з елементами петриківського розпису;
- виготовляти витинанки за темою;
- фантазувати, створювати роботи за уявою.

Вихованці мають набути досвіду:

- самостійного виконання поставлених завдань;
- працювати індивідуально, у парах, групах та колективно;
- дружелюбності, відповідальності;
- дотримуватись правил поведінки та культури спілкування на занятті;
- отримувати задоволення від образотворчої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; авт. кол-в: А.М. Богуш, Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.В. Гавриш, О.П. Долинна, Т.С. Ільченко, О.В. Коваленко, Г.М. Лисенко, М.А. Машовець, О.В. Низковська, Т.В. Панасюк, Т.О. Піроженко, Т.І. Поніманська, О.Д. Сідельнікова, А.С. Шевчук, Л.Ю. Якименко. – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Бровченко А. В. Маленький мистець / А. В. Бровченко. – К., 2013. – 19 с.
3. Горевич Н. П. Створюємо успіх / Н. П. Горевич // Позашкільна освіта. – 2015. – № 1. – С. 6-9.
4. Горошко Н. А. Зображувальна діяльність у дошкільному закладі / Н. А. Горошко – Х. : Модем, 2007. – 208 с.
5. Дронова О. Розвиток творчості дошкільників у декоративному малюванні / О. Дронова. – К., 1994. – 205 с.
6. Клейборн А. Хочу рисувати / А. Клейборн. – М. : Махаон, 1998. – 153 с.
7. Ликова І. О. Образотворча діяльність в дитячому садку середня група / І. О. Ликова. – Х. : Ранок, 2002. – 142 с.
8. Манилюк Ю. Розвиток дошкільнят: нетрадиційні техніки зображувальної діяльності / Ю. Манилюк. – К., 2013. – 123 с.

9. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі / Л. М. Масол. – Х., 2001. – 110 с.
10. Програма та методичні рекомендації щодо підготовки до школи дітей старшого дошкільного віку, які не відвідують дошкільні заклади. – Суми : ОШПО, 2001. – 51 с.
11. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Радість творчості – Тернопіль, 2013. – С. 43-46.
12. Русова С. Образотворча діяльність дітей / С. Русова. – К., 2013. – 29 с.
13. Стефанюк О. Чарівний світ мистецтва / О. Стефанюк // Позашкілля. – 2008. – № 11 – С. 41-44.
14. Феденко В. В. Вчимось малювати без проблем / В. В. Феденко. – Х. : Школа, 2002. – 161 с.
15. Шульга Л. Барвіста радість / Л. Шульга. – Запоріжжя, 2007. – 276 с.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «СВІТ ТАНЦЮ»

(початковий рівень, два роки навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Зміни, що відбуваються в соціально-економічній, політичній та культурній сферах України, актуалізують проблему всебічного гармонійного розвитку дитини. Особливо важливого значення набуває художній та фізичний розвиток особистості. Хореографічне мистецтво відкриває дітям світ прекрасного, формує загальну естетичну культуру, сприяє вихованню художнього смаку. Водночас хореографічна діяльність сприяє фізичному розвитку та виховує красу рухів, пластичність тіла, правильність постави, гармонійність ходи, жестів, культуру поведінки.

Навчальна програма «Світ танцю» складена з урахуванням змісту освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти, Програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». Орієнтиром у розробці навчальної програми стала Програма роботи хореографічного гуртка (автор Тараканова А. П.), схвалена МОН України (Лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-3840 від 12.07.2005 р.).

Новизна навчальної програми «Світ танцю» полягає в доповненні змісту авторськими розробками творчих завдань, ігор, ритмічно-танцювальних вправ, танцювальних етюдів та композицій.

Навчальна програма хореографічного напрямку початкового навчального рівня «Світі танцю» спрямована на дітей віком 6-7-го років життя.

Мета програми – формування початкових умінь та навичок вихованців, розкриття та розвиток їх творчого потенціалу у процесі музично-хореографічної діяльності.

Основні завдання:

- розвивати хореографічні, музично-ритмічні навички, правильну поставу, пластичність та танцювальну виразність, координацію рухів, орієнтування у просторі;
- розвивати інтерес до хореографічного мистецтва;
- виховувати особистісні якості у процесі навчально-виховної діяльності.
- формувати навички здорового способу життя, створювати організаційно-педагогічні умови для збереження та зміцнення здоров'я;
- формувати систему уявлень, понять, знань про танцювальні рухи.

Програма передбачає 2 роки навчання за початковим рівнем:

36 год. на рік (1 год./тиждень);

72 год. на рік (2 год./тиждень).

Програма першого року навчання передбачає ознайомлення вихованців з найпростішими музично-ритмічними вправами, танцювальними етюдами, творчими завданнями та музично-танцювальними іграми.

Програма другого року навчання спрямована на засвоєння початкових знань про мистецтво хореографії; оволодіння елементарними вправами біля станка; вивчення танців та танцювальних композицій.

Навчальна програма побудована концентричним способом, з урахуванням вікових особливостей вихованців і ґрунтується на принципах систематичності, послідовності та наступності.

Зміст програми передбачає використання таких методів організації навчальної діяльності: словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження, ІКТ), практичні (практичні вправи, ігри).

Для визначення рівня сформованості вмінь і навичок вихованців використовуються такі форми контролю як підсумкові заняття, виконання практичних завдань, участь у заходах та календарних святах.

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	усього
1.	Вступ	1	1	2
2.	Колективно-порядкові вправи	1	3	4
3.	Вправи на розвиток музичного слуху	1	2	3
4.	Ритмічно-танцювальні вправи на середині зали	1	4	5
5.	Танцювальні елементи	1	5	6
6.	Танцювальні етюди та танці	1	6	7
7.	Танцювальна імпровізація	1	2	3
8.	Музичні ігри	1	3	4
9.	Організаційно-масова робота	—	1	1

10	Підсумок	—	1	1
	Разом	8	28	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з правилами поведінки та технікою безпеки в позашкільному закладі та на занятті.

Практична частина. Гра «Давай познайомимось!». Оздоровча хвилинка «Як танець впливає на фізичний та емоційний стан людини».

2. Колективно-порядкові вправи (4 год.)

Теоретична частина. Положення рук та ніг під час маршу. Положення рук та ніг під час танцювального кроку. Положення тіла, рук, ніг, голови під час розминки по колу. Ознайомлення з поняттями «коло», «колона», «лінія». Дотримання інтервалів під час руху.

Практична частина. Ходьба на носках, на п'ятках, з високим підніманням коліна, крок у напівприсіданні. Утворення кола (гра «Надувайся пузир»). Перешиккування з кола в колони і лінії. Розмикання на інтервали. Рух танцювальним кроком (гра «Королева балу»).

3. Вправи на розвиток музичного слуху (3 год.)

Теоретична частина. Музичний вступ. Динамічні відтінки (голосно, тихо). Ознайомлення з темпом: швидкий, помірний, повільний. Характер і образи музичного твору.

Практична частина. Марширування, оплески, притупи. Початок і закінчення рухів разом з музикою (гра «День і ніч»). Передача динамічних відтінків через рух (гра «Миші й кіт», «У Ведмеда у бору»). Творчі завдання на визначення темпу і характеру музики.

4. Ритмічно-танцювальні вправи на середині зали (5 год.)

Теоретична частина. Пояснення і показ дій. Уклін. Положення ніг, рук, голови, корпусу під час виконання вправ: демі-пліє, батман тандю, релеве. Стрибки соте. Позиції ніг: I, II, III, VI. Позиції рук: I, II, III. Порядок правильного виконання вправ.

Практична частина. Уклін для дівчаток, уклін для хлопчиків. Вправи для рук. Зміна позицій ніг. Виконання демі-пліє (по I, II, III поз. ніг), батман тандю (вперед та убік), релеве (по I та VI поз. ніг). Стрибки соте по VI поз. ніг.

5. Танцювальні елементи (6 год.)

Теоретична частина. Положення корпусу, рук, ніг, голови. Пояснення і показ дій. Різновиди притупів. Різновиди кроку. Танцювальні елементи українського танцю.

Практична частина. Потрійний притуп, притуп однією ногою, крок-притуп. Приставний крок з виносом ноги на п'ятку, крок убік з присіданням,

крок з носка у повороті, крок-галоп. Вивчення елементів українського танцю: ковирялочка, підготовка до вірьовочки, присядка-пружинка, оплески.

6. Танцювальні етюди та танці (7 год.)

Теоретична частина. Пояснення змісту танцю та танцювальних рухів, показ дій. Вихідне положення корпусу. Правильне положення рук та ніг. Малюнок танцю.

Практична частина. Вивчення танцювальних етюдів: «Український», «Іграшка», «Пробудження», «Парасольки». Вивчення танців: «Перші кроки», «Дитячий бальний».

7. Танцювальна імпровізація (3 год.)

Теоретична частина. Прослуховування музики. Визначення характеру музики. Пояснення творчого завдання.

Практична частина. Проведення ситуативної міні-гри на розвиток творчої імпровізації «Зимові пригоди». Творчі завдання: «Осінь фантазія», «Зима», «Магазин іграшок».

8. Музичні ігри (4 год.)

Теоретична частина. Завдання та правила музичних ігор. Пояснення і показ дій. Розподіл ролей між учасниками гри. Поведінка під час музичних ігор.

Практична частина. Ігри на орієнтування у просторі: «Намисто», «Знайди своє місце», «Олівець». Ігри на закріплення музичних понять: «Тихо-голосно», «Барабанщики», «Метелики, птахи, дощ». На розвиток образного мислення: «Дзеркало», «Роби як я!», «Музикальна статуя».

9. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Участь у новорічному святі. Танцювальна композиція «Новорічний хоровод».

10. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Підведення підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- вплив танцювальних вправ на стан людини;
- правила поведінки у танцювальному залі;
- поняття «динамічні відтінки» («голосно», «тихо»), «темп», «коло», «колона», «лінія»;
- музичні поняття «вступ», «закінчення»,
- позиції ніг (I, II, III, VI);
- позиції рук (I, II, III);

- положення ніг, рук, голови, корпусу під час виконання маршу, танцювального кроку, танцювальних вправ.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- утворювати коло, перебудови у колони, лінії;
- правильно виконувати танцювальні вправи, етюди, композиції відповідно до програми;
- правильно виконувати різні види кроків;
- виконувати творчі завдання педагога на розвиток імпровізації;
- орієнтуватися у просторі;
- дотримуватися чіткої послідовності рухів у танцювальних композиціях;
- розпочинати та закінчувати рухи разом із музикою.

Вихованці мають набути досвід:

- розуміння важливості танцювальних вправ для свого здоров'я;
- чіткого виконання поставлених педагогом завдань;
- колективної взаємодії з однолітками;
- дотримання правил під час творчих завдань та музично-танцювальних ігор.

Початковий рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	усього
1.	Вступ	1	1	2
2.	Колективно-порядкові вправи	1	5	6
3.	Музично-ритмічні вправи	1	4	5
4.	Вправи класичного танцю біля станка	3	12	15
5.	Танцювальні вправи та елементи на середині зала	2	8	10
6.	Танцювальні етюди та композиції	3	15	18
7.	Танцювальна імпровізація	1	5	6
8.	Музично-танцювальні ігри	2	5	7
9.	Організаційно-масова робота	–	2	2
10	Підсумок	–	1	1
	Разом	14	58	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки у танцювальному залі під час занять. Пізнавальна хвилинка «В танцювальній країні».

Практична частина. Проведення гри «В цьому залі всі ми друзі». Перегляд відеоматеріалу виступів танцювальних колективів закладу.

2. Колективно-порядкові вправи (6 год.)

Теоретична частина. Фігурне марширування. Дотримання інтервалів під час марширування. Фігурні побудови. Правильна постава корпусу. Положення рук та ніг під час перебудов.

Практична частина. Вивчення фігурного марширування: ходіння по діагоналі, колу, розходження парами і четвірками. Виконання фігурних побудов: «змійка», «гребінець», «равлик», «хвилі». Утворення з колони два маленьких кола. Шикування біля станка.

3. Музично-ритмічні вправи (5 год.)

Теоретична частина. Прослуховування музики. Музичний розмір. Ритмічний малюнок. Затакт. Правильне положення корпусу, ніг, рук під час виконання вправ.

Практична частина. Вправи з оплесками та притупами. Проведення гри «Що за музика лунає?». Вправи на ритмічний малюнок (музична гра «Стрічки», марширування в темпі і ритмі музики).

4. Вправи класичного танцю біля станка (15 год.)

Теоретична частина. Правильне положення корпусу, рук, ніг, голови. Порядок виконання елементів та рухів біля станка. Методика виконання розтяжки.

Практична частина. Виконання вправ класичного екзерсису обличчям до станка: демі-пліє (по I, II, III поз. ніг), батман тандю (вперед та убік), батман тандю жете (убік), ронд де жамб партер (за точками), релеве (по I, II, III поз. ніг), пассе. Вивчення розтяжки (пліє, перегиби корпусу).

5. Танцювальні вправи та елементи на середині зала (10 год.)

Теоретична частина. Правильне положення корпусу, рук, ніг. Методика виконання рухів по діагоналі. Орієнтування у просторі.

Практична частина. Виконання пор де бра (перша і друга форми пор де бра). Стрибки соте зі зміною позицій. Вивчення рухів по діагоналі по одному і в парах: підскоки, галоп, крок польки. Обертання навколо себе по точках праворуч та ліворуч. Вивчення елементу «пружинка»: «пружинка», проста «пружинка» з виносом ноги на носок вперед, «пружинка» у просуванні вперед та вбік.

6. Танцювальні етюди та композиції (18 год.)

Теоретична частина. Положення у парі. Уклін для дівчаток та хлопчиків. Пояснення змісту етюдів та танцювальних композицій. Показ дій. Вихідне положення корпусу. Правильне положення рук та ніг. Малюнок танцю. Розташування пар на танцювальному майданчику.

Практична частина. Вивчення танцювальних етюдів: «Циганський», «Буратіно», «Годинник». Вивчення танцювальних композицій: «Український віночок», «Барвінок», «Весела полька», «Ліричний вальс», «Пінгвіни».

7. Танцювальна імпровізація (6 год.)

Теоретична частина. Прослуховування музики. Визначення характеру музики. Ознайомлення із завданням.

Практична частина. Створення етюдів на основі елементів українського танцю, вальсу, польки. Творча імпровізація «В гостях у казки» (ситуативна міні-гра «Колобок» та «Казка про Струмок»). Творчі завдання на створення етюдів: «Квіти на галявині», «Ковзарі», «Осінній сон».

8. Музично-танцювальні ігри (7 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення із завданнями та правилами ігор. Пояснення і показ дій. Розподіл ролей між учасниками гри. Поведінка під час музично-танцювальних ігор.

Практична частина. Ігри з предметами: «Африканський квач», «Швидка хустинка», «У кого джгут», «Гаряча картопля». Ігри-хороводи та ігри-забави: «Мак», «Віночок», «Струмок», «Козел». Рухливі ігри: «Жаби на болоті», «Рибакит», «Квач», «Михась». Танцювальні ігри: «У дідуся Макдональда», «Буги-вуги», «Веселий бубон», «Лавата», «Танок каченят».

9. Організаційно-масова робота (2 год.)

Практична частина. Участь у новорічному святі, танцювальна композиція «Новорічні візерунки». Участь у випускному святі, танцювальна композиція «Веселий танок».

10. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- фігурні побудови: «змійка», «гребінець», «равлик», «хвилі»;
- поняття «затакт», «музичний розмір», «темп», «характер музики»;
- послідовність вправ біля станка;
- терміни класичного танцю: «демі-пліє», «батман тандю», «батман тандю жете», «ронд де жамб партер», «релеве», «пор де бра», «пассе»;
- як правильно розтягуватися.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- виконувати різновиди перебудов та фігурних шикувань;
- визначати та передавати характер музики;
- проплескати ритмічний малюнок;

- виконувати вправи класичного танцю біля станка;
- самостійно створювати танцювальні етюди за завданням педагога;
- узгоджувати свої рухи у парі з партнером;
- виконувати танцювальні етюди та композиції відповідно до програми.

Вихованці мають набути досвід:

- чіткого виконання завдань педагога;
- артистично та емоційно виконувати танцювальні рухи;
- самостійності, наполегливості та фізичної витримки;
- працювати в парах та групах;
- взаємодії з однолітками під час вивчення парних танців та проведення музично-танцювальних ігор.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Обладнання	Кількість
1	Ноутбук, музичний центр	1
2	Навчальна література	за потребою
3	CD-записи музики	за потребою
4	Хустинка	за потребою
5	Бубон	1
6	Личаки	за потребою
7	Джгут	1
8	М'ячі середні	за потребою
9	Штучні квіти	за потребою
10	Обручі	за потребою
11	Віночки	за потребою
12	Ілюстрації квітів	за потребою
13	Ілюстрації українського вбрання	за потребою
14	Набір карток до гри «Риба-кит»	за потребою
15	Набір карток до гри «Роби як я»	за потребою
16	Стрічки	за потребою

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 615 від 22.05.2012р. // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4–24.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононенко. – 3-тє вид., випр. – К. : Світич, 2009. – 430 с.
3. Березова Г. Хореографічна робота з дошкільнятами / Галина Березова. – К. : Муз. Україна, 1989. – 208 с.
4. Верховинець В. Теорія українського народного танцю / В. Верховинець. – К.: Музична Україна, 1990. – 149с.

5. Кенеман А. Детские подвижные игры народов СССР: пособ. для воспитателя дет. сада / А. Кенеман. – М. : Просвещение, 1989. – 239 с.
6. Кононенко О.Л. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: наук.-метод. посіб. / О. Л. Кононенко. – К. : Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
7. Мартиненко О. Танцювальна мозаїка / Олена Мартиненко // Палітра педагога. – 2009. – № 1. – С. 25-31.
8. Мартиненко О. Шкільний курс хореографії в системі мистецьких дисциплін початкової освіти / Олена Мартиненко // Початкова школа. – 2010. – № 5. – С. 50-54.
9. Масол Л. Художньо-естетичне виховання школярів / Людмила Масол // Шкільний світ. – 2002. – № 10. – С. 2-3.
10. Метлов Н. А. Играем и поем: муз. игры для детей дошкольного и школьного возраста / Н. А. Метлов, Л. И. Михайлова. – М. : Советский композитор, 1978. – 86 с.
11. Обертинська А. П. Масові ігри та свята / Анель Петрівна Обертинська. – К. : «Вища школа», 1980. – 179 с.
12. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Т. І. Поніманська. – К. : «Академвидав», 2004. – 456 с.
13. Пуляева Л. Е. Некоторые аспекты методики работы с детьми в хореографическом коллективе: [уч. пособ.] / Л. Е. Пуляева. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2001. – 80 с.
14. Смирнова Е. О. Особенности общения с дошкольниками: учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. / Е. О. Смирнова. – М. : Издательский центр «Академия», 2000. – 160 с.
15. Степанов О. М. Основы психологии і педагогіки: навч. посіб. / О.М. Степанов, М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 520 с.
16. Тараканова А. Класичний танець у позашкільному навчальному закладі / Аліса Тараканова // Позашкілля. – 2009. – № 6 (30). – С. 17-18.
17. Шевчук А. Дитяча хореографія: прог. та навч.-метод. забезпеч. хореогр. діяльн. дітей від 3 до 7 років : навч.-метод. посіб. / Антоніна Шевчук. – К. : Шк. світ, 2008. – 128 с.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «ДО ЗДОРОВ'Я КРОКОМ РУШ» (початковий рівень, один рік навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У дошкільному віці закладаються основи здоров'я, виховуються основні риси особистості людини, розвиваються важливі фізичні якості. Рухова діяльність у процесі фізичного виховання готує дитину до трудової діяльності,

сприяє розвитку системи аналізаторів, активізує роботу органів чуття, прискорює розвиток мовлення, допомагає формуванню розумових дій. Основним засобом вирішення завдань фізичного розвитку і досягнення його мети є рухова активність дитини, яка передбачає виконання окремих рухів, рухових дій та цілісної рухової діяльності.

Відповідно до Законів України «Про позашкільну освіту», «Про фізичну культуру» одним із пріоритетних напрямів освітнього процесу є фізичне виховання дітей, що передбачає активізацію рухової діяльності. Саме на це і спрямована навчальна програма «До здоров'я кроком руш».

Навчальна програма «До здоров'я кроком руш» розроблена з урахуванням змісту освітньої лінії «Особистість дитини» Базового компоненту дошкільної освіти, Програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». Орієнтиром у розробці навчальної програми стала інноваційна програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура» (автор Єфименко М. М.), схвалена МОН України (Лист ПТЗО від 11.06.2014 р. № 14.1/12-12 Г-869) для використання в дошкільних навчальних закладах.

Новизна навчальної програми «До здоров'я кроком руш» полягає у супроводі навчальних занять музичним акомпанементом, в розширенні змісту комплексом вправ на спортивній лаві та зі спортивними предметами.

Навчальна програма фізкультурно-спортивного напрямку початкового навчального рівня «До здоров'я кроком руш» спрямована на дітей 6-го років життя.

Мета програми – створення умов для розвитку фізичних якостей дітей, зміцнення їхнього здоров'я у процесі активної рухової діяльності.

Основні завдання:

розвивати рухові якості та здібності: швидкість руху, спритність, витримку, координацію у просторі;

формувати навички здорового способу життя, створити організаційно-педагогічні умови для збереження та зміцнення здоров'я;

розвивати інтерес до занять рухливими іграми і фізичними вправами;
виховувати особистісні якості у процесі навчально-виховної діяльності.

Програма початкового навчального рівня, розрахована на один рік навчання – 1 год. на тиждень (36 год. на рік).

Програмою передбачено ознайомлення вихованців з найпростішими рухливими іграми, стройовими та фізичними вправами та спрямована на удосконалення у них рухових якостей; оволодіння технікою виконання вправ зі спортивними предметами; формування навичок здорового способу життя.

Навчальна програма побудована лінійним способом, з урахуванням вікових особливостей вихованців і ґрунтується на принципах систематичності, послідовності та наступності.

Зміст програми передбачає використання таких методів організації навчальної діяльності: словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження, ІКТ), практичні (практичні вправи, ігри).

Для визначення рівня сформованості вмінь і навичок вихованців використовуються такі форми контролю як підсумкові заняття, виконання практичних завдань, участь у змаганнях та спортивних святах.

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	усього
1	Вступ	1	1	2
2	Ходьба, біг, стрибки	1	2	3
3	Команди та шикування	1	2	3
4	Загальнорозвиваючі вправи	1	4	5
5	Вправи зі спортивними предметами	1	5	6
6	Вправи на підлозі	1	3	4
7	Вправи на гімнастичній лаві	1	2	3
8	Рухливі ігри, естафети, розваги	1	3	4
9	Нетрадиційна оздоровча гімнастика. Психогімнастика. Дихальна гімнастика.	1	3	4
10	Організаційно-масова робота	—	1	1
11	Підсумок	—	1	1
	Разом	9	27	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Знайомство з дітьми. Ознайомлення з правилами поведінки та технікою безпеки в позашкільному закладі та на занятті. Пізнавальна хвилинка «У здоровому тілі – здоровий дух або чому необхідні фізичні вправи».

Практична частина. Гра з м'ячем «Що корисно для тебе?»

2. Ходьба, біг, стрибки (3 год.)

Теоретична частина. Положення рук та ніг під час ходьби, бігу, стрибків. Дотримання інтервалів під час руху.

Практична частина. Ходьба боком приставним кроком, спиною вперед, випадами. Ходьба з високим підніманням коліна («як чапля»), ходьба у напівприсіданні («як гноми»), ходьба «як каченята», ходьба на зовнішній та внутрішній сторонах стопи, крок маршем. Біг з високим підніманням стегон, біг із закиданням гомілок до сідниць, біг зі зміною швидкості (темпу). Підскоки у просуванні, перескоки, багатоскоки на одній нозі, багатоскоки з ноги на ногу.

3. Команди та шикування (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з основними положеннями тіла: «основна стійка», «зімкнута стійка», стійка «ноги нарізно». Правильна постава та положення корпусу під час шикування та виконання команд. Інтервали при шикуванні. Перебудова у коло, півколо, дві колони.

Практична частина. Шикування в колону, шеренгу. Розмикання на інтервали піднятих рук вперед та в сторони. Утворення кола, півкола, перешикування у дві колони. Виконання команд: «праворуч», «ліворуч», «група-стій», «на місці кроком руш!», «рівняйся», «струнко», «вільно». Перешикування з однієї колони в декілька із заведенням ланок.

4. Загальнорозвивальні вправи (5 год.)

Теоретична частина. Положення ніг, рук, голови, корпусу під час виконання комплексу загальнорозвивальних вправ.

Практична частина. Комплекс вправ ранкової гімнастики: «Цирк», «На сонячній галявині», «Веселі звірятка». Сюжетно-рольові та імітаційні вправи.

5. Вправи зі спортивними предметами (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення зі спортивними предметами: м'ячами, стрічками, торбинками, спортивним шнуром, спортивними палицями, обручами). Тримання предметів під час виконання вправ. Положення голови, рук, корпусу, ніг.

Практична частина. Комплекс вправ із предметами (м'ячами, стрічками, торбинками, спортивними палицями, обручами). Пролізання під натягнутим шнуром (висотою 50 см) правим та лівим боком. Ходьба по шнурі, розташованому на підлозі. Стрибки з використанням спортивного шнура. Вправи в парах з м'ячем: переكاتи, кидання.

6. Вправи на підлозі (4 год.)

Теоретична частина. Положення корпусу, рук, ніг, голови. Порядок правильного виконання вправ. Значення вправ для спини.

Практична частина. Комплекс вправ для профілактики сколіозу та корекції осанки. Вивчення вправ: «ластівка», «гойдалка», «зірочка», «плавці», «сходинки», «кобра».

7. Вправи на гімнастичній лаві (3 год.)

Теоретична частина. Виконання рухів на гімнастичній лаві. Положення рук, ніг, корпусу.

Практична частина. Комплекс вправ на лаві «Матроси». Ходьба з переступанням через предмети. Лазіння на колінах з опорою на руки. Підтягування, лежачи на лаві. Стрибки через лаву з опорою на руки, зі сторони в сторону.

8. Рухливі ігри, естафети, розваги (4 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення із завданнями та правилами рухливих ігор. Пояснення і показ дій. Розподіл ролей між учасниками гри. Поведінка під час рухливих ігор та естафет.

Практична частина. Об'єднання вихованців у групи, пари. Рухливі ігри: «Квач», «Жаби на болоті», «Літаки». Ігри-естафети: «Смуга перешкод», «Веселі м'ячі». Розвага «Веселі старти».

9. Нетрадиційна оздоровча гімнастика. Психогімнастика. Дихальна гімнастика (4 год.)

Теоретична частина. Як ми дихаємо? Емоційний настрій. Положення корпусу, рук, голови під час дихальної гімнастики. Особливості виконання вправ.

Практична частина. Комплекс вправ із китайської оздоровчої системи «ушу». Вправи психогімнастики: «Дзеркало», «Передай рух по колу». Дихальна гімнастика.

10. Організаційно-масова робота.

Практична частина. Виховний захід «Козацькі розваги».

11. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Підведення підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- що треба робити для зміцнення здоров'я;
- правила поведінки у спортзалі;
- основні стройові вправи та команди;
- як рухатися на гімнастичній лаві;
- положення корпусу, рук, голови під час дихальної гімнастики;
- назви спортивних предметів;
- що таке «коло», «колона», «шеренга»;
- положення ніг, рук, голови, корпусу під час виконання загальнорозвивальних вправ, вправ на підлозі, вправ із «хатха-йога».

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- шикуватися в колону, шеренгу, утворювати коло, тримаючись за руки;
- виконувати різні види ходьби, стрибків, бігу;
- узгоджувати рухи з іншими рухами, змінювати напрямок, характер руху відповідно до сигналу педагога під час ходьби чи бігу;
- виконувати основні стройові вправи та команди: «праворуч», «ліворуч», «група-стій», «на місці кроком руш!», «рівняйся», «струнко», «вільно»;
- виконувати різновиди перешикунів;

- кидати, ловити, утримувати, передавати, переносити предмети;
- виконувати вправи зі спортивними предметами;
- виконувати вправи на підлозі;
- грати в спортивні ігри-естафети.

Вихованці мають набути досвід:

- розуміння важливості рухових вправ для свого здоров'я;
- чіткого виконання поставлених педагогом завдань;
- колективної взаємодії з однолітками;
- самостійності, фізичної витримки;
- працювати в парах, групах, командах;
- дотримання правил під час рухливих ігор.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Обладнання	Кількість/шт
1	Ноутбук, музичний центр	1
2	Навчальна література	За темами програми
3	CD-записи музики	10-15
4	Гімнастичні палиці	15
5	Гімнастичні лави	5
6	Килимки	15
7	М'ячі великі	15
8	М'ячі середні	15
9	М'ячі маленькі	15
10	Обручі	15
11	Торбинки	15
12	Скалки	15
13	Шнури	5
15	Спортивні фішки	3 набори
16	Гумові іграшки	15
17	Стрічки	30

ЛІТЕРАТУРА

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононенко. – 3-те вид., випр. – К. : Світич, 2009. – 430 с.
2. Білоусова Н. Гімнастика за системою хатха-йога / Н. Білоусова // Дошкільне виховання. – 2007. – № 3. – С. 12-13.
3. Викулов А. Д. Развитие физических способностей детей: популярное пособие для родителей и педагогов / А. Д. Викулов, И. М. Бутин. – Ярославль: Гринго, 1996. – 176 с.
4. Вільчковський Е. С. Заняття з фізичної культури в дитячому садку /
5. Е. С. Вільчковський. – К.: Рад. шк., 1985. – 224 с.

6. Вільчковський Е. С. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посібник / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, Ю. М. Шевченко. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 128 с.
7. Денисенко Н. Ф. Організація і проведення спортивних ігор, вправ с дітьми дошкільного віку / Н. Ф. Денисенко, Г. И. Григоренко, Т. М. Чиженко. – Запоріжжя : Дніпровський металург, 1996. – 36 с.
8. Дубогай О. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини / О. Дубогай. – К. : Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.
9. Єфименко М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура» / М. М. Єфименко. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 52 с.
10. Кучер Е. В. Формирование основ здорового образа жизни у дошкольника через создание медико-педагогической модели оздоровления / Е. В. Кучер // Дошкольная педагогика. – 2009. – № 5. – С. 8-10.
11. Провозюк Г.Г. Гра здоров'я: методичний посібник з питань організації фізкультурної та оздоровчої роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку / Г. Г. Провозюк. – Тернопіль : Мальва-ОСО, 2005. – 144 с.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «ПЕРШІ КРОКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ» (початковий рівень, 2 роки навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сучасному етапі в українському суспільстві зростає потреба у спілкуванні та співпраці між народами. Вивчення хоч однієї іноземної мови не лише розвине індивідуальні мовленнєві здібності дитини, а й створить передумови для оволодіння в подальшому іншими мовами, полегшить життя у багатонаціональній державі та світі, виховає толерантне ставлення до носіїв інших культур і мов.

Розвиток фізіологічних і психічних процесів старшого дошкільника досягає того рівня, який забезпечує передумови для системного іншомовного навчання. Дитина 6-го та 7-го років життя здатна успішно оволодівати іноземною мовою, не втрачаючи інтересу до її вивчення, на основі свідомого й мотивованого навчання. Вона вже здатна ставитися до іноземної мови як до предмета вивчення, порівнюючи її з рідною мовою, запитуючи про неї у дорослого, комбінуючи знайомі елементи, індивідуалізуючи власні репліки тощо.

Програма розроблена на основі змісту освітньої лінії «Іноземна мова» варіативної частини Базового компоненту дошкільної освіти та завдань програми «Англійська мова для дітей дошкільного віку» (авт. Шкваріна Т. Лист МОН України № 1/9-582 від 03.10.2007).

Новизна навчальної програми полягає в поєднанні мовленнєвого спілкування, яке відбувається в ігровій формі, з елементами рухової, образотворчої, музичної та пізнавальної діяльності.

Навчальна програма «Перші кроки в англійській мові» зорієнтована на вихованців 6-го та 7-го років життя.

Метою навчальної програми є створення умов для володіння дитиною основами іншомовного спілкування.

Основними завданнями навчання за програмою є:
розвивати фонетичні та мовленнєві здібності;
створити умови для оволодіння первинною комунікацією іноземною мовою;
виховувати інтерес, повагу, толерантність і ціннісне ставлення до культури, традицій, звичаїв народів, які розмовляють іншою мовою;
прищеплювати елементарні навички усного мовлення (аудіювання, говоріння);
ознайомити з елементами соціокультури іншомовних країн.

Програма передбачає 2 роки навчання за початковим рівнем: 72 год. на рік, (2 год./тиждень);

Програма першого року навчання має на меті розвиток слухання і вимови через імітацію і гру.

Програма другого року навчання спрямована на удосконалення початкових мовленнєвих умінь, що базуються на рецептивних фонетичних, лексичних та граматичних навичках.

Навчальна програма побудована лінійним способом і ґрунтується на принципах систематичності, послідовності і поступовості з урахуванням вікових особливостей дітей, індивідуального підходу та розвивального навчання.

Методи навчання: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження, ІКТ), практичні (вправи, дидактичні ігри).

Формою контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття.

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	—	1
2	Привітання та знайомство	2	2	4
3	Іграшки	2	5	7
4	Команди. Що я вмію робити?	2	4	6
5	Кольори	2	4	6
6	Зима. Зимові розваги	2	4	6
7	Вчимося рахувати	2	4	6
8	Частини тіла людини	2	4	6

9	Про себе та свою сім'ю	3	5	8
10	Весна. Про погоду	2	4	6
11	Наш будинок	2	5	7
12	Свійські тварини та птахи	2	5	7
13	Організаційно-масова робота	–	1	1
14	Підсумок	–	1	1
Разом		24	48	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Мета, план роботи гуртка. Знайомство з дітьми. Країна Англія. Звуки в англійській мові. Казка «Язичок». Правила поведінки у позашкільному навчальному закладі та на занятті.

2. Привітання та знайомство (4 год.)

Теоретична частина. Звуки [h], [l], [g], [d], [ʊ], [əʊ]. Словник: Привіт! Доброго ранку! Добридень! Добрий вечір! До побачення! На добраніч! Я – Аня (Сашко).

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірш-привітання «Доброго ранку!» Вірш «До побачення, моя лялька». Пісня «Привіт». Тематично-ігрові мовленнєві ситуації: «Зустріч друзів», «Подорож до Англії». Пальчикова гра «Привітання друзів».

3. Іграшки (7 год.)

Теоретична частина. Звуки [b], [k], [f], [v], [n], [s], [ʊ], [ɑ:], [eə]. Словник: іграшка, ведмідь, заєць, собака, жаба, машина, зірка, лисиця, коробка, курка, півник, пташка, лялька, м'яч, кіт, дзига. Лексично-граматичні зразки: Що це? – Це лялька (зірка, жаба). Це коробка (собака, заєць)? – Так. (Ні).

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірші: «Плюшевий ведмідь», «Моя лялька». Римування «Я бачу лисицю (коробку)». Ігрова ситуація «Час розваг». Дидактичні ігри: «Чарівна скринька», «Що зникло?», «Перекладачі».

4. Команди. Що я вмію робити (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [p], [z], [r], [m], [t], [dʒ], [j], [ɔ:], [i:], [ɪ], [ʌ]. Словник: Встань! Сядь! Сиди рівно! Вийди! Увійди! Підійди до столу! Візьми! Дай! Поклади! Заплющ очі! Відкрий очі! Біжи! Стрибай! Лети! Гуляй! Плавай! Танцюй! Співай! Спи! Прокидайся! Повернись! Руки вгору (вниз)! Плескай у долоні! Лексично-граматичні зразки: Що ти вмієш робити? – Я вмію бігати (стрибати, плавати). Я не вмію літати.

Практична частина. Фонетичні вправи. Лічилка «Граї зі мною!» Вірші: «Чому?», «Я можу бігати». Вірш-гра «Наказ». Ігрові ситуації: «Виконай доручення», «Неслухняна лялька», «Я умію (можу) танцювати». Рухливі ігри: «Ведмедик», «Мавпочки» (копіювання рухів). Гімнастика за малюнками.

5. Кольори (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [k], [l], [w], [j], [n], [ŋ], [aʊ], [ʊ], [e]. Словник: колір, червоний, чорний, білий, синій, зелений, коричневий, жовтий, сірий, рожевий, оранжевий, любити. Лексично-граматичні зразки: Це синій колір (жовтий, чорний)? – Так. (Ні). Який колір тобі подобається? – Мені подобається зелений (білий, червоний) колір.

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірш «Покажи мені зелену жабу». Пісня «Я бачу зелений колір». Гра-хоровод «Який колір тобі подобається?». Дидактична гра «Сліди».

6. Зима. Зимові розваги (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [s], [z], [ð], [m], [r], [d], [t], [aɪ], [æ], [ə], [eɪ]. Словник: пора року, зима, холодно, морозна (сніжна) погода, крижинка, снігова баба, Дід Мороз, Снігуронька, Новий рік, ялинка. Лексично-граматичні зразки: Я можу кататися на лижах (санчатах, ковзанах). Яка зараз пора року? – Зима. Ти любиш зиму? – Так.

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірші: «Зимові дні», «Падає сніжок». Гра-танок «Новорічна ялинка». Лічилка «Давай грати». Ігрові ситуації: «На прогулянці взимку», «Зустріч із Санта Клаусом».

7. Вчимося рахувати (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [w], [θ], [f], [v], [ʃ], [tʃ], [z:], [ʊə], [ɪə]. Словник: один, два, три, чотири, п'ять, шість, сім, вісім, дев'ять, десять, одинадцять, дванадцять, номер, рахувати. Лексично-граматичні зразки: Скільки тобі років? – Мені 5(6) років.

Практична частина. Фонетичні вправи. Лічилочка «Один, один, один». Рухливі ігри: «Один, два, три», «Шикуйся за номером». Пісня-лічилочка «Один – котик, два – мишка». Ігрова ситуація «Телефон».

8. Частини тіла людини (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [h], [g], [b], [p], [ʃ], [ʒ], [ʌ], [ɑ:], [ɔɪ]. Словник: голова, обличчя, око (очі), вухо (вуха), ніс, щока (щоки), рот, губи, плече (плечі), коліно (коліна), спина, рука (руки), нога (ноги), живіт, палець (пальці). Лексично-граматичні зразки: Що у тебе є? – У мене є голова (очі, ноги, ніс). Доторкнись до свого носа (голови, обличчя). Намалюй ніс (очі, рот).

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірші: «Моя голова», «Носику! Носику!» Рухливі ігри: «Голова та плечі», «Доторкнись!» Пальчикова гра «10 маленьких пальчиків». Дидактична гра «Домалюй портрет».

9. Про себе та свою сім'ю (8 год.)

Теоретична частина. Звуки [ð], [θ], [m], [f], [s], [b], [l], [r], [u:], [i:], [ɔɪ], [z:]. Словник: дівчина, хлопець, сім'я, тато, мама, брат, сестра, дідусь, бабуся. Лексично-граматичні зразки: Як тебе звати? – Мене звати Хто ти? – Я –

дівчинка (хлопчик). Де ти живеш? – Я живу в Сумах. У мене є мама, тато, брат, сестра.

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірші: «Я – хлопчик (дівчинка)», «Моє ім'я Біллі». Пісні: «Як тебе звати?», «Моя сім'я». Творчі ігри: «Знайомство», «Інтерв'ю», «Коровай». Пальчикова гра «Дружна сім'я».

10.Весна. Про погоду (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [z], [n], [ŋ], [w], [r], [k], [g], [v], [ɔ:], [aɪ], [ɪ]. Словник: весна, квітка, погода, тепло, холодно, жарко, сонячно, вітряно, похмуро. Лексично-граматичні зразки: Це весна. Вона тепла. Яка зараз погода? – Сонячно (тепло, вітряно, похмуро).

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірш «Весна – зелена». Вірш-гра «Квіти для моєї матусі». Творча гра «Пантоміма». Дидактичні ігри: «Яка це пора року?», «Пазли», «Подивись у вікно».

11.Наш будинок (7 год.)

Теоретична частина. Звуки [d], [t], [ʃ], [tʃ], [v], [p], [dʒ], [ʒ], [eə], [ei], [e], [æ]. Словник: будинок, дах, труба, стіна, вікно, двері, кімната, підлога, стеля, стіл, стілець, крісло, диван, ліжко, телевізор, картина, ваза, килим, годинник. Лексично-граматичні зразки: Що ти бачиш? – Я бачу вікно (диван, стілець).

Практична частина. Фонетичні вправи. Римування «Я бачу стелю». Вірш «Це моя кімната». Дидактичні ігри: «Запам'ятай!», «Пальчикові меблі».

12.Свійські тварини та птахи (7 год.)

Теоретична частина. Звуки [n], [m], [l], [h], [k], [g], [s], [z], [ʊ], [ʊə], [ə], [ɪə]. Словник: тварина, свійська тварина, птах, кіт, собака, корова, курка, качка, свиня, кінь, коза, вівця. Лексично-граматичні зразки: Собака (кіт, корова) – свійська тварина. Подивись на корову (кота, собаку).

Практична частина. Фонетичні вправи. Римування «Дивись!» Вірш «Хто як говорить?» Ігрова ситуація «На фермі».

13.Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Виховний захід «Зимові свята».

14.Підсумок (1 год.)

Практична частина. Заняття-подорож «Перші успіхи в англійській мові».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- улюблені іграшки та ігри англійських хлопчиків та дівчаток, їх літературних героїв;
- короткі вірші та пісні напам'ять та розуміти їх;
- словник слів згідно вивчених тем за програмою.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- розрізняти мовлення іноземною та рідною мовами;
- виконувати вправи на розвиток дихання та вимови англійських звуків;
- вимовляти звуки англійської мови з урахуванням принципу апроксимації;
- виконувати завдання педагога;
- вітати одне одного, прощатися, називати себе, демонструвати предмет;
- рахувати до 12;
- коротко відповідати на запитання педагога, які вимагають відповіді «так» і «ні»;
- сприймати на слух та розуміти мовлення педагога, інших дітей, а також навчальний матеріал у звукозапису;
- користуватися вивченими ключовими словами під час ігрової діяльності.

Вихованці мають набути досвіду:

- адаптації та взаємодії у групі;
- культури спілкування, дружелюбності;
- самостійності, наполегливості;
- дотримання правил поведінки на занятті.

Початковий рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	–	1
2	Привіт. Це я і моя сім'я	2	5	7
3	Фрукти та овочі	2	4	6
4	Пори року. Погода	2	4	6
5	Посуд	2	4	6
6	Їжа та напої	2	3	5
7	Хижі тварини	2	5	7
8	Ми вміємо рахувати	2	5	7
9	Одяг. Взуття	2	4	6
10	Професії	2	4	6
11	На вулиці. Транспорт	2	5	7
12	Школа. Шкільні приладдя	2	4	6
13	Організаційно-масова робота	–	1	1
14	Підсумок	–	1	1
Разом		23	49	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Актуалізація набутих знань «Мова людини. Українська та англійська мови». Презентація «Великобританія». Правила поведінки у позашкільному навчальному закладі та на занятті.

2. Привіт. Це я і моя сім'я (8 год.)

Теоретична частина. Звуки [h], [l], [g], [k], [d], [t], [m], [n], [ŋ], [j], [f], [v], [s], [z], [ð], [θ], [e], [u:], [ʊ], [əʊ], [ɑ:], [ɔ:], [aɪ], [eɪ]. Повторення лексики за темами: «Привітання та знайомство», «Про себе та свою сім'ю». Лексично-граматичні зразки: Як тебе звати? – Мене звати Звідки ти? – Я із України. Я – українець (українка). Хто у тебе є? – У мене є сестра (брат, мама, тато, бабуса, дідусь, тітка, дядя, кузен/кузина). Як його (її) звати? – Його (її) звати

Практична частина. Фонетичні вправи. Римування «Скажи мені, будь ласка». Вірші: «Український прапор», «Ми любимо Україну», «Біг Бен». Рухлива гра «Як тебе звати?».

3. Фрукти та овочі (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [f], [v], [d], [t], [ʃ], [ʒ], [tʃ], [dʒ], [b], [p], [m], [r], [eə], [ʌ], [æ], [ɒ], [aʊ], [ɪ]. Словник: овоч, фрукт, буряк, картопля, морква, цибуля, часник, огірок, помідор, яблуко, груша, банан, персик, апельсин, слива. Лексично-граматичні зразки: Що ти любиш їсти? – Я люблю їсти огірок (помідор, яблуко).

Практична частина. Фонетичні вправи. Лічилка «Раз картопля, два картопля». Вірші: «Скажи, Пітер», «Овочі та фрукти». Ігри: «Овочевий магазин», «Їстівне та неїстівне».

4. Пори року. Погода (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [s], [z], [n], [ŋ], [w], [l], [k], [g], [b], [p], [h], [tʃ], [j], [r], [f], [v], [ʌ], [ɑ:], [ɒ], [ɔ:], [aɪ], [ɔɪ], [i:], [ɪ]. Повторення лексики за темою «Весна. Про погоду». Словник: сезон, осінь, зима, весна, літо, погода – сонячна (сніжна, дощова, вітряна, хмарна, морозна). Лексично-граматичні зразки: Яка сьогодні погода? – Сонячна (хмарна). Яка зараз пора року? – Осінь. Ти любиш осінь? – Так / Ні. Яку пору року ти любиш? – Я люблю Осінь – жовтого кольору.

Практична частина. Фонетичні вправи. Пісня «Весна – зеленого кольору». Вірші: «Веселка», «Осінь», «Дощик! Дощик!» Ігрова ситуація «На прогулянці весною». Гра «Прогноз погоди».

5. Посуд (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [d], [t], [ʃ], [ʒ], [s], [z], [g], [p], [l], [h], [e], [æ], [aʊ], [u:], [ʊ]. Словник: посуд, тарілка, чашка, стакан, ложка, виделка, ніж,

чайник, каструля, сковорода. Лексично-граматичні зразки: Це тарілка? – Так. Це тарілка. Дай мені чашку, будь ласка. – Ось, візьми. – Дякую.

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірш «Допоможи мамі». Ігрова ситуація «Накрій на стіл».

6. Їжа та напої (5 год.)

Теоретична частина. Звуки [n], [m], [l], [h], [k], [g], [d], [t], [b], [p], [ə], [z:], [ʊə], [i:], [ɪə]. Словник: хліб, масло, сир, м'ясо, ковбаса, яйце, каша, суп, цукерки, печиво, торт, джем, мед, морозиво, молоко, вода, чай, сік, їсти, пити. Лексично-граматичні зразки: Що ти любиш їсти? – Я люблю їсти мед (суп, цукерку). Що ти любиш пити? – Я люблю пити сік (чай, молоко).

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірш «Я люблю їсти яблуко». Гра «Їстівне та неїстівне». Ігрова ситуація «Що є у холодильнику?».

7. Хижі тварини (7 год.)

Теоретична частина. Звуки [n], [m], [ŋ], [h], [k], [b], [dʒ], [ʒ], [w], [j], [tʃ], [ʃ], [f], [v], [ə], [z:], [i:], [u:], [ʊ], [eɪ], [əɪ]. Повторення лексики за темою «Свійські тварини та птахи». Словник: тварина, дика тварина, лисиця, вовк, білка, їжак, олень, ведмідь, заєць, слон, мавпа, жирафа, верблюд, крокодил, кенгуру, черепаха, зебра. Лексично-граматичні зразки: Це лисиця (слон, крокодил). Я бачу білку (зебру, ведмедя).

Практична частина. Фонетичні вправи. Римування «Я бачу тигра». Вірш «Завтра ми підемо до зоопарку». Ігри: «Запам'ятай!», «В зоопарку».

8. Ми вміємо рахувати (7 год.)

Теоретична частина. Звуки [ð], [θ], [w], [j], [r], [n], [d], [t], [f], [v], [s], [z], [ʃ], [tʃ], [ʌ], [ɑ:], [e], [u:], [ʊ], [i:], [ɪ]. Повторення лексики за темою «Вчимося рахувати». Словник: квадрат, трикутник, овал, коло, ромб, колір, розміри. Лексично-граматичні зразки: Скільки яблук (томатів) там? – 5 яблук (8 томатів). Укажи на великий/маленький ромб (овал, коло).

Практична частина. Фонетичні вправи. Ігрова ситуація «На уроці». Гра «Котра година?». Дидактична гра «Намалюй овал».

9. Одяг. Взуття (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [k], [g], [l], [ð], [s], [z], [d], [t], [tʃ], [ʃ], [dʒ], [ʒ], [ʊ], [ɔ:], [u:], [ʊ], [eə], [əʊ]. Словник: куртка, джинси, плаття, спідниця, штани, джинси, сорочка, блузка, пальто, шарф, капелюх, шкарпетки, рукавички, черевики, туфлі. Лексично-граматичні зразки: Я одягнений у куртку (джинси, сорочку). Моя куртка – зеленого кольору.

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірші: «Я одягнений у светр», «Черевики». Ігрова ситуація «Одягнись на прогулянку». Рухлива гра «Я одягаю свої джинси. 1, 2, 3».

10. Професії (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [b], [p], [f], [v], [ʃ], [ʒ], [n], [m], [d], [t], [k], [g], [ə], [ɒ], [ʊə], [i:], [ɔɪ], [ɪə]. Словник: вчитель, лікар, медсестра, робітник, художник, водій, продавець, інженер, міліціонер, льотчик, дизайнер, космонавт, він, вона. Лексично-граматичні зразки: Він – робітник. Вона – вчитель. Ким ти хочеш бути? – Я хочу бути лікарем (художником, водієм).

Практична частина. Фонетичні вправи. Вірш «Я хочу бути вчителем». Гра-лічилка «Один, два, три. Хто він (вона)?» Гра-хоровод «Ким ти хочеш бути?» Гра «Візит до лікаря».

11. На вулиці. Транспорт (7 год.)

Теоретична частина. Звуки [k], [g], [j], [ŋ], [n], [m], [r], [w], [d], [t], [s], [z], [e], [æ], [i:], [ɪ], [ɒ], [eɪ]. Словник: машина, автобус, тролейбус, літак, корабель, вантажівка, космічний корабель, велосипед, мотоцикл, таксі, танк, трактор, потяг, вертоліт. Що ти бачиш на вулиці? – Я бачу машину (велосипед, вертоліт). На якій вулиці ти живеш? – Я живу на вулиці...

Практична частина. Фонетичні вправи. Римування «Я бачу потяг (літак)». Ігрові ситуації: «На вулиці», «Світлофор». Ігри: «Я вмію водити машину», «Запам'ятай!»

12. Школа. Шкільні приладдя (6 год.)

Теоретична частина. Звуки [s], [z], [k], [g], [l], [r], [dʒ], [tʃ], [ʃ], [ʒ], [f], [v], [u:], [ʊ], [ʌ], [ɑ:], [aʊ], [əʊ]. Повторення лексики за темою «Наш будинок». Словник: олівець, ручка, зошит, книга, лінійка, гумка, портфель, пензлик, маркер, дошка, школа, клас, учень, писати, читати, малювати, рахувати. Лексично-граматичні зразки: Я вмію писати (читати, рахувати).

Практична частина. Фонетичні вправи. Пісня «Я – учень». Ігрові ситуації: «Збери портфель до школи», «На уроці фізкультури (математики, малювання)».

13. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Виховний захід «Незвичайне свято».

14. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Заняття «Подорож до країни Англійської мови».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- назви англomовних країн, їх традиції, свята, столицю Англії – Лондон;
- англійський дитячий фольклор;
- ключові слова та активну лексику з вивчених тем, яку використовують в елементарних зразках мовлення під час спілкування.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- дотримуватись апроксимованої вимови всіх англійських звуків (голосних та приголосних);
- володіти ритмікою та мелодикою англійської мови;
- сприймати на слух та розуміти розповідь педагога з 2–5 коротких речень, які супроводжуються наочною;
- вести діалог (одна-дві репліки), відповідати на запитання в короткій та повній формі, ставити запитання за допомогою педагога;
- давати наказ та виконувати завдання педагога та інших дітей;
- рахувати в межах двадцяти.

Вихованці мають набути досвіду:

- активності, самостійності, доброзичливості;
- взаємодії один з одним на занятті;
- дотримання правил під час ігрової діяльності;
- використання монологічного та діалогічного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Басіна А. Методика викладання іноземної мови в початковій школі / А. Басіна. – К. : Шкільний світ, 2007. – 125 с.
3. Гунько С. Граючись учимось. Англійська мова : програма та методичні рекомендації / С. Гунько, Л. Гусак, З. Лещенко та ін. – К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 88 с.
4. Корнеева Е. Н. Эти загадочные малыши. «Академия развития» / Е. Н. Корнеева. – Ярославль, 1999. – 74 с.
5. Куліш В. Г. Весела англійська / В. Г. Куліш. – Д. : Сталкер, 1999. – 151 с.
6. Роман С. В. English for young learners / С. В. Роман, Г. С. Чекаль, О. О. Коломинова. – К. : Ленвіт, 1996. – 130 с.
7. Рона Роуз. Англійська мова для юних учнів / Роуз Рона. – К. : Ленвіт, 1996. – 210 с.
8. Черепова Н. Ю. Англійська мова для дошкільників / Н. Ю. Черепова. – К. : ГППВ, 2002. – 112 с.
9. Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку : програма, методичні рекомендації / Т. М. Шкваріна. – К. : Шкільний світ, 2008. – 110 с.
10. Янковенко О. Англійська мова в русі / О. Янковенко // Дошкільне виховання. – 2002. – № 2. – С. 10.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
«ГРАЄМО В ТЕАТР»
(початковий рівень, один рік навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сьогодні театралізовані ігри дозволяють вирішувати багато педагогічних завдань, особливо мовного, інтелектуального, художньо-естетичного розвитку й виховання дітей; вони є невичерпним джерелом розвитку емоцій і почуттів, засобом залучення їх до духовних цінностей, виконують психотерапевтичну функцію; прищеплюють стійкий інтерес до української культури, літератури, театру. Беручи участь у театралізованих іграх, діти стають учасниками різних подій з життя людей, тварин, рослин, глибше пізнають навколишній світ.

Навчальна програма «Граємо в театр» розроблена з урахуванням освітніх ліній «Гра дитини», «Дитина у світі культури» Базового компоненту дошкільної освіти.

Новизна навчальної програми «Граємо в театр» полягає в поєднанні театральної гри та трудової діяльності дітей. У процесі навчальної діяльності театралізований гри діти отримують практичні навички з виготовлення пальчикових іграшок та іграшок оригамі.

Навчальна програма зорієнтована на вихованців віком 7-го року життя.

Мета програми – розвиток творчих здібностей, емоційної сфери дитини шляхом театралізованої гри.

Основні завдання програми:

- розвивати творчі здібності, творче мислення, фантазію, пам'ять, дрібну моторику руки, функції, форми мовної діяльності, емпатію;
- виховувати загальну культуру дитини, почуття відповідальності, самостійність, віру у свої сили; вміння товаришувати, діяти разом;
- вчити активно оволодіти засобами емоційної виразності: виконувати роль, міняти інтонацію залежно від характерних особливостей образу, емоційно відтворювати діалоги діючих осіб, передавати настрій образу;
- вчити слухати, сприймати, відповідати на питання, переказувати, складати, користуватися засобами емоційної виразності: інтонацією, мімікою, жестами, позою, ходом, характерними рухами.

Навчальна програма початкового навчального рівня передбачає один рік навчання – 36 год. на рік, 1 год. на тиждень.

Навчальна програма побудована лінійним способом.

Зміст програми передбачає використання таких методів організації навчальної діяльності: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), наочні (показ, ілюстрація, демонстрація, інформаційно-комунікаційні технології), практичні (творчі завдання, вправи, дидактичні ігри).

Для визначення рівня сформованості вмінь і навичок вихованців використовуються такі форми як підсумкові заняття, участь у міні-спектаклях.

Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	-	1
2.	Розкажіть вірші руками	-	1	1
3.	Театр звіряток	1	6	7
4.	Сторінками казок	1	5	6
5.	Мої іграшки	2	5	7
6.	Весна-красна	1	7	8
7.	Їде, їде потяг	1	3	4
8.	Організаційно-масова робота	–	1	1
9.	Підсумок	–	1	1
	Разом	7	29	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Знайомство з вихованцями. Ознайомлення з правилами поведінки та технікою безпеки в позашкільному навчальному закладі та на занятті. Що таке «театр»? Поняття «режисер», «актор», «глядач», «гример», «декоратор». Гра-знайомство «Вітер дує та здуває». Гра «В цьому залі друзі всі».

2. Розкажіть вірші руками (1 год.)

Практична частина. Робота над створенням пальчикової ляльки. Гра-привітання «Два притопи!». Пальчикові ігри: «Дружать хлопчики й дівчатка!», «Хлопчик з мізинчик».

3. Театр звіряток (7 год.)

Теоретична частина. Грим та костюми акторів, Особливості створення образу мишки. Виготовлення фігурок оригамі: «Ворона», «Жабка»; ляльки для пальчикового театру «Котик»; іграшки з тканини «Зайчик на пальчик». Вчимося водити ляльок-рукавичок вовка та лисички.

Практична частина. Робота над образами звірят та птахів.

1. Сорока-білобока: гра-перевтілення «Літає – не літає», пальчикова гра «Сорока-ворона», скоромовка «Проворонила ворона», вірш «Кар-р-р! – кричить ворона!».

2. Мишка-шкряботушка: пальчикова гра «Ось маленька мишка містом біжить», вправа з дикції «Шурхіт і шепіт», рухлива гра «Мишки водять хоровод».

3. Котику сіренький: гра-імпровізація «Ми маленькі кошенята», рухлива гра «Кішки – мишки».

4. Зайчик – побігайчик: пальчикова гра «Десять сірих зайченят», гра-імітація «Веселі зайчата».

5. Жабка-пострибушка: рухлива гра «З купинки на купинку», пальчикова гра «Всі десять жабенят», гра-імпрровізація «Дві зелені жабки».

6. Лисичка-сестричка та вовчик-братик: ігри на створення характерів образу, гра «Сірий вовк», вірш «Вовк і лисиця».

7. Ведмедик клишоногий: пальчикова гра «Ведмедик клишоногий лісом гуляв», казка-імітація «Два ведмеді», рухлива гра «Ведмідь та бджоли».

4. Сторінками казок (6 год.)

Теоретична частина. Поняття «монолог», «діалог», «інтонація», «міміка», «жести», «поза». Вчимося розігравати рольові діалоги героїв казок з використанням елементів костюмів та масок (казки «Теремок», «Колобок», «Рукавичка», Зайчика хатинка», «Зимовище звірів»).

Практична частина. Пальчикова гра «Будуємо хатинку». Репетиція та розігрування казки «Теремок» за допомогою ляльок Бі-ба-бо. Гра-драматизація за народною казкою «Колобок», гра-імітація образів казкових персонажів «Якби я був...» з використанням елементів костюмів казкових героїв. Пальчикова гра «Рукавичка», розігрування казки «Рукавичка» за допомогою масок. Перегляд лялькового спектаклю «Зайчика хатинка» та його обговорювання (емоційно-моральні оцінки персонажів), виготовлення маски зайця з паперової тарілки. Гра-драматизація за текстом казки «Зимовище звірів», гра-імітація «Зігрій зайчика, лисичку тощо», виготовлення маски тваринки з картону за бажанням. Гра-імітація рухів «Щоб не змерзнути зимою». Казка-імітація «Новий рік». Новорічні хороводи. Виготовлення новорічної іграшки – подарунка.

5. Мої іграшки (7 год.)

Теоретична частина. Театральні маски, історія їх виникнення. Ляльки-мотанки з тканини. Театр на магнітах. Вчимося виготовляти паперові іграшки, фігурки орігамі.

Практична частина. Знайомство з дитячими іграшками:

1. Пінгвіни на крижинах: пальчикова гра «Імператорський пінгвін», етюд «Пінгвіни на крижинах», хвилинка здоров'я «Граємо в сніжки!», артикуляційна гімнастика «Хуртовина», рухлива гра «Ескімоські піжмурки».

2. Ведмідь білий – чорний ніс: виготовлення маски з картону «Ведмідь білий – чорний ніс», вправа на розвиток мовної виразності «Як під ялинкою сніг, сніг!», гра-драматизація «Як ведмедика спати вкладали».

3. Хто ляльку цю не знає? Кращої ляльки не буває!: вправа на розвиток уяви «Я – лялька!», виготовлення старовинної ляльки-мотанки з тканини, гра-імпрровізація «Заколиши ляльку».

4. «Ділі-ділі-ділі бом, будем будувати новий дім!»: вправа на розвиток дитячої пластики «Будівельники», пальчикова гра «Це товстеньке поросятко», перегляд лялькового спектаклю «Три поросятка» на магнітній дошці.

5. Я люблю свою конячку: артикуляційна гімнастика для язика «Коник», вправа на мовне дихання «Пирхаючи, як конячка», хвилинка здоров'я «Гойда-да! Гойда-да! Добра в коника хода!», гра-перетворення «Цок, цок, цок, цок! Я конячка – сірий бік!».

6. Гра-рухавка «Ми-пілоти», казка орігамі «Незвичайні пригоди звичайного аркуша», складання фігурки орігамі «Літачок», дихальна гімнастика «Вітер дме», гра «Запуск літачків».

7. Вправа на розвиток виразної міміки «Мої настрої», дихальна вправа «Капризуля», гра з уявним предметом на розвиток фантазії «М'ячик перетворюється...», вправа на розвиток уяви «Я – м'яч!», рухлива гра «Мимо лісу, мимо дач плив по річці червоний м'яч», естафета з м'ячем.

8. Пальчикова гра «Маленький човник по річці пливе», складання паперового човника та паперової шапки, дихальна гімнастика «Паперовий човник», рольова гра «Шапка капітана».

6. Весна-красна (8 год.)

Теоретична частина. Зустрічаємо весну. Що таке заличка? Прогулянка лісом. Хто в лісі живе, що в лісі росте?.

Практична частина.

1. Сонячні зайчики: вправи на розвиток міміки «Сонечко вітається», гра-перевтілення «Здрастуй, сонце золоте!», заличка «Сонечко», гра-перевтілення «Скаче зайчик сонячний!», гра на формування виразності виконання рухів «Сонечко сяє, сопілочка грає!».

2. Спала квітка чарівним сном: гра-перевтілення «Зростає зернятко», пальчикова гра «Наші червоні квітки розпускають пелюстки», розігрування рольових діалогів з казки «Дюймовочка».

3. Загадки лісу, гімнастика для пальчиків, гра-імітація «Прогулянка лісом».

4. Мешканці лісу: гра-перевтілення «Мешканці лісу», гра-пантоміма «Де були – не скажемо, кого бачили – покажемо», гра на формування виразності виконання рухів «В оленя великий дім».

5. Під грибком: шумовий оркестр «Дощ», артикуляційна гімнастика для язичка «Грибок», гра-імітація образів казки, інсценування казки «Під грибком» за допомогою масок.

6. На ромашковій галявинці: загадки про комах, пальчикові ігри: «Метелик», «Сонечко», «Ромашка – краса», театральні етюди, ігри.

7. Муха-цокотуха: розповідь про театр ложок, демонстрація зразків, виготовлення іграшки «Бабка» з пластикової ложки, етюд «Два комара», рольові діалоги з вірша «Муха, муха-цокотуха», гра-танок «Бабки, літайте!».

8. Жили у бабусі два веселих гуся: гімнастика для пальчиків «Гуска йде, гусенят веде», виготовлення паперової ляльки «Гусак» для театру пальчиків, гра-інсценівка «Два веселих гуси!», рухлива гра «Качка, качка, качка – гусак!».

7. Їде, їде потяг (4 год.)

Теоретична частина. Що ми знаємо про цирк? В гостях у гномів. Пізнаємо чудову країну Африку.

Практична частина.

1. Цирк приїхав!: рухлива гра «Ми їдемо, їдемо, їдемо!», вправи на розвиток виразної міміки «Я радію, я сумую...», грим «Клоун», пантоміма «Клоуни», гра-перевтілення «Дресування левів», рухлива гра «Циркові собачки!», гра-імпровізація «Виступають артисти цирку!».

2. В гості до гномів!: пальчикова гра «Ось – гора, на схилі – хатка, тихо спить там крихітка-гномик», паперова фігурка оригамі для настільного театру «Гном», розігрування казки «Крихітка гном» за участю паперових ляльок, естафета «Скарби гномів». 3. Ось так Африка!: пантоміма «Жара!», артикуляційна гімнастика «Хвалькуваті верблюди», пальчикова гра «У жирафів», вправи на розвиток міміки «Мавпочки». 4. Я мандрую до Африки: етюд «Полювання на лева», пантоміма «У Африці акули...», хвилинка здоров'я «Я до Африки мандрую», естафета «Кенгуру».

8. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Майстер-клас разом з батьками «Іграшки оригамі».

9. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Підведення підсумків. Артикуляційна гімнастика «Передай посмішку». Театральні загадки. Гра-інсценування «Граємо в театр!». Пальчикова гра «Оплески». Гра-перевтілення «Герої улюблених казок». Дитячий спектакль «Наша казка!».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- що таке «театр», «цирк»;
- хто такі «режисер», «актор», «глядач», «гример», «декоратор»;
- поняття «монолог», «діалог», «інтонація», «міміка», «жести», «поза»;
- історію виникнення театральних масок та ляльок-мотанок;
- як виготовити іграшки з паперу;
- матеріали і технологічні прийоми виготовлення ляльок для пальчикового театру, настільного театру, театру ложок тощо;
- українські народні казки, скоромовки, вірші в рамках змісту програми.

Вихованці мають вміти:

- розігравати імпровізаційні сценки з участю предметів і ляльок, які «ожили»;
- перевтілюватися у сценічний образ;
- проявляти спостережливість, фантазію при створенні ляльок і при виборі матеріалу для їх виготовлення;

- володіти технікою водіння ляльками Бі-ба-бо;
- виготовляти ляльки, декорації, елементи костюму;
- розподіляти ролі в грі, імпрровізації;
- складати казки за планом, за сюжетом картин;
- змінювати висоту тону мови, темпу, ритму;
- володіти засобами емоційної виразності: виконувати роль, емоційно відтворювати діалоги діючих осіб, передавати настрій образу;
- дотримуватися правил гри;
- варіювати сюжети ігор;
- раціонально використовувати предметно-ігрове середовище для реалізації ігрових задумів.

Вихованці мають набути досвід:

- орієнтуватися в основних видах театралізованого мистецтва;
- взаємодіяти один з одним;
- вступати в спілкування, підтримувати спілкування, проявляти ініціативу в спілкуванні;
- давати емоційно-моральні оцінки персонажам, їх діям, вчинкам;
- відповідати на питання, слухати, сприймати, переказувати, складати;
- відповідально ставитися до вибору та виконання ігрової ролі;
- об'єднуватися, домовлятися, розподіляти ролі, виконувати ігрові дії;
- проявляти фантазію та імпрровізувати;
- дотримуватися правил поведінки в театрі та під час вистави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. В. Театрализованные игры дошкольников / Л. В. Артемова. – М. : Просвещение, 1991. – 127 с.
2. Афонькин С. Ю. Страна пальчиковых игр / С. Ю. Афонькин, М. С. Рузина. – Санкт-Петербург : Кристалл, 1998. – 336 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти України // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2012. – № 13 – 15. – С. 43-64.
4. Березіна О. М. Програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі / О. М. Березіна, О. З. Гніровська, Т. А. Линник. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 56 с.
5. Доронова Т. Н. Играем в театр: театрализ. деятельность детей 4-6 лет: метод. пособие для воспитателей дошк. образоват. учреждений / Т. Н. Доронова. – М. : Просвещение, 2005. – 127 с.
6. Караманенко Т. Н. Кукольный театр – дошкольникам / Т. Н. Караманенко, Ю. Г. Караманенко. – М. : Просвещение, 1982. – 191 с.
7. Кошелев В. М. Вырезаем и складываем / В. М. Кошелев, С. Ю. Афонькин. – Санкт-Петербург : Кристалл, 1999. – 160 с.
8. Петрова Т. И. Театрализованные игры в детском саду: разработки занятий для всех возрастных групп с методическими рекомендациями /

- Т. И Петрова, Е. Л Сергеева, Е. С Петрова. – М. : Школьная Пресса, 2004. – 128 с.
9. Піроженко Т. Особистісний розвиток дітей у творчих іграх / Т. Піроженко, К. Карасьова // Дошкільне виховання. – 2012. – № 9. – С. 28-31.
 10. Соломоник И. Н. Куклы выходят на сцену : кн. для учителя / И. Н. Соломоник. – М. : Просвещение, 1993. – 160 с.
 11. Сорокина Н. Ф. Играем в кукольный театр: пособие для воспитателей, педагогов дошкольного образования и музыкальных руководителей детских садов / Н. Ф. Сорокина. – М. : АРКТИ, 2001. – 160 с.
 12. Яловська О. Пальчики дошкільнят: розвиваємо руку, розвиваємо мозок / О. Яловська. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 228 с.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ **«КОМУНІКАТИВНІ ІГРИ»** (початковий рівень, один рік навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний світ вимагає від людини бути контактною. Володіння цією якістю значно полегшує життя, допомагає в навчанні, роботі та спілкуванні. Відомо, що саме в процесі набуття досвіду спілкування з іншими людьми закладаються основи моральних якостей особистості.

Основою для розробки навчальної програми «Комунікативні ігри» стали освітні лінії Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція). Орієнтиром у розробці навчальної програми стала програма психоемоційного розвитку дошкільників та молодших школярів «Дивосвіт» (авт. Т. М. Радецька. Лист МОНУ від 04.07.2013 № 1/11-10902).

Навчальна програма зорієнтована на вихованців 7-го року життя.

Мета програми: сприяти розвитку у дітей комунікативних навичок у процесі пізнавально-ігрової діяльності.

Основні завдання програми:

- розвивати початкові навички спілкування, творчі здібності, емоційну сферу дитини;
- розвивати творче мислення, пам'ять, уяву, координацію рухів, самореалізацію, емпатію, здатність ділитись своїми почуттями;
- виховувати бажання та вміння співпрацювати;
- формувати бажання та готовність допомагати людям;
- вчити слухати та чути інших, порівнювати і узагальнювати, усвідомлювати свої та чужі вчинки, знаходити спільні рішення в конфліктних ситуаціях;
- збагачувати уявлення дитини про світ, людей та саму себе.

Програма початкового навчального рівня передбачає один рік навчання – 36 годин на рік, 1 година на тиждень.

Навчальна програма побудована блочно-лінійним способом. Навчальний матеріал за програмою реалізується систематично і послідовно з поступовим ускладненням, адаптований до вікових особливостей дітей 7-го року життя.

Методи організації навчальної діяльності: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), наочні (демонстрація, спостереження, ІКТ), практичні (вправи, дослідна робота, дидактичні ігри).

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, виконання практичних і творчих завдань, участь у масових заходах.

Початковий рівень, один рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	-	1	1
Розділ 1. Вчимося вітатися	1	1	2
1.1. Вітання – перший крок у спілкуванні	1	-	1
1.2. Нетрадиційні вітання	-	1	1
Розділ 2. Я і ми – такі схожі, такі різні	1	3	4
2.1. Я – такий, як усі	1	-	1
2.2. Я – особливий	-	1	1
2.3. Я – люблю	-	1	1
2.4. Мої бажання і мрії	-	1	1
Розділ 3. Країна розуміння	1	3	4
3.1. Розумію інших	1	-	1
3.2. Моя сім'я	-	1	1
3.3. Ти мій друг і я твій друг	-	1	1
3.4. Наші вчинки	-	1	1
Розділ 4. Настрій, емоції, почуття	4	11	15
4.1. Знайомство з трьома настроями	-	1	1
4.2. Радість	1	3	4
4.3. Страх	1	3	4
4.4. Злість	1	3	4
4.5. Спокій	1	1	2
Розділ 5. Віконечко у природу	3	6	9
5.1. Уроки осені	1	2	3
5.2. Ой, весела в нас зима!	1	2	3
5.3. Весна – красна	1	2	3
Підсумок	-	1	1
Разом	10	26	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (1 год.)

Знайомство з вихованцями. План роботи гуртка на навчальний рік. Правила роботи в групі. Техніка безпеки у позашкільному закладі та на занятті.

Розділ 1. Вчимося вітатися (2 год.)

1.1. Вітання – перший крок у спілкуванні (1 год.)

Теоретична частина. Ритуал вітання. Пошук відповідей на питання: чому люди вітаються?, як вітаються люди?, з ким легше вітатися? Ігри на зняття напруги, згуртованість у групі «Дзвін», «Каруселі», «Паровозик».

1.2. Нетрадиційні вітання (1 год.)

Практична частина. Вправа «Снігова куля імен». Робота в парах «Нетрадиційні вітання». Бесіда-обговорення. Гра «Ведмедик».

Розділ 2. Я і ми – такі схожі, такі різні (4 год.)

2.1. Я – такий, як всі (1 год.)

Теоретична частина. Хто такий я (людина, дитина, українець, сумчанин). Полілог «Схожі – не схожі». Колективний пошук «Чим ми схожі, а чим відрізняємося?». Вправи на емпатію «Якби я був квіткою, деревом, птахом». Проектний малюнок «Якби я був...».

2.2. Я – особливий (1 год.)

Практична частина. Полілог «Унікальність», «умію – не умію». Комунікативні ігри: «Вітер дме», «Дзвоник». Вправа-презентація «Я знаю. Я можу. Я вмію». Проектний малюнок «Автопортрет».

2.3. Я – люблю (1 год.)

Практична частина. Роздуми «Любити – це...(піклуватися, берегти, поступатися). Дидактична гра «Що підходить?». Робота в парах «Мої уподобання» (іграшки, їжа, казки, пори року). Комунікативна гра «Піраміда любові».

2.4. Мої бажання і мрії (1 год.)

Практична частина. Дослідження «Відмінність між бажанням і мрією». Мовленнєва вправа «Я радий, що...» Вправа на аудит «Так – ні». Проектний малюнок «Моє бажання».

Розділ 3. Країна розуміння (4 год.)

3.1. Розумію інших (1 год.)

Теоретична частина. Полілог «Розуміння. Міміка. Жести. Інтонація». Різні позиції у спілкуванні. Етюди-пантоміми. Ігри: «Плутанка», «Водорості», «Де були ми – вам не скажемо»

3.2. Моя сім'я (1 год.)

Практична частина. Полілог «Сім'я, рід, родина». Дидактичні ігри «Різні сімейки». Вправа «Ранок у сім'ї». Робота з асоціативними картками. Пальчикові ігри: «Моя сім'я», «Мамо, мамо, гості їдуть». Розмова у колі

«У моєї родини». Проектний малюнок «Моя сім'я».

3.3. Ти – мій друг, і я – твій друг (1 год.)

Практична частина. Вправи: «Я можу бути справжнім другом», «Що подобається у вашого сусіда його друзям?». Робота з асоціативними картками «Кого візьмеш у друзі?». Ігри: «Ширше коло», «Я хочу дружити», «Кулька у команді». Проектний малюнок «Кульки почуттів».

3.4. Наші вчинки (1 год.)

Практична частина Полілог «Вчинок», «Дарувати себе іншим». Легенди про Святого Миколая. Розмова у колі «Наші добрі вчинки». Вправи: «Як ти вдієш?» «Що відчуваєш?». Гра-пантоміма «Дарунок».

Розділ 4. Настрій. Емоції. Почуття (15 год.)

4.1. Знайомство з трьома настроями (1 год.)

Практична частина. Презентація ігрового персоналу – Радушки. Розповідь з наочністю. Обговорення свого настрою. Колективний пошук прийомів підвищення настрою. Етюди «Роздум», «Чунга-чанга», «Момент розпачу», «Сонячний зайчик». Ігри «Я – липучка-приставучка», «Голова дракона».

4.2. Радість (4 год.)

Теоретична частина. Полілог: «Радість», «Піктограма», «Комплімент».

Практична частина. Логічний ланцюжок «Чому люди посміхаються?». Вправа-дослідження із дзеркалом «Я радію». Гра-дослідження «Знайди радість у предметі, явищі». Рольова гра «Індіанці». Етюди на вміння виражати почуття радості. Вправи «Закінчи речення», «Скажи добре слово». Елементи кольоротерапії, музикотерапії. Проектний малюнок «Я радію». Колективний малюнок «Тепле місце в тілі, де живе радість». Гра-фантазія «Будиночок радості». Міні-проект «Створення квітки радості».

4.3. Страх (4 год.)

Теоретична частина. Полілог: «Страх», «Довіра», «Здивування». Порівняння таких емоцій: «страх», «здивування».

Практична частина. Обговорення «Чого бояться тварини?», «Чого бояться люди?». Робота з асоціативними картками. Обговорення висловів: «У страху великі очі», «Вовків боятися – в ліс не ходити». Знайомство з казкою «Кошеня». Розмова в колі «Я боюся...». Дослідження з дзеркалом «Я боюся», дослідження «Відчуття в тілі». Рухливі ігри на переборення своїх страхів: «Рано-рано два барани», «Гойдалки», «Бій горобців», «Пес Барбос», «Скеля», «Мишоловка», «Мисливці і зайці». Релаксаційні вправи: «Позіхання», «Масаж по колу». Проектні малюнки: «Мій страх», «Казковий герой – помічник у боротьбі зі страхом». Мовленнєва вправа «Чого я вже не боюся?».

4.4. Злість (4 год.)

Практична частина. Полілог: «злість»; «гнів»; «агресія»; «напруга». Способи адекватного вираження гніву.

Практична частина. Мовленнєві вправи: «Моя злість схожа на...», «Я злюся, коли...». Вправи: «Злі та добрі кішки», «Шкала злості». Рольова гра

«Три ведмеді» Лялькова драматизація. Дослідження із дзеркалом «Я злюся». Дослідження-порівняння «Пружинка і злість». Знайомство з казками: «Акула Злюка», «Дог Буль», «Білка та вовк». Обговорення казок. Мовленнєва вправа «Придумай кінцівку». Проектні малюнки: «Я злюсь», «Моя злість схожа на...», «Пружинка злості в тілі».

4.5. Спокій (2 год.)

Теоретична частина. Полілог: «Спокій», «Добро», «Доброзичливість», «Милосердя», «Гармонія», «Саморегуляція».

Практична частина. Вправи: «Поза спокою», «Опануй себе», «Скинь утому», «Сонячний зайчик», «Чарівний сон». Ігри: «Квочка і курчата», «Кубик настрою», «Кричалки-шумілки-мовчанки», «Зустріч емоцій». Етюд-пантоміма «Вгадай настрій». Рольова гра «Художники-натурщики». Гра-фантазія «Водяний карнавал». Вправа «Я бажаю добра». Колективна творчість «Створюємо картину спокою».

Розділ 5. Віконечко у природу (9 год.)

5.1. Уроки осені (3 год.)

Теоретична частина. Полілог «Краса. Щедрість. Порядок. Початок-завершення». Календарні свята осені.

Практична частина. Обговорення вислову «Чарівне слово – порядок».

Асоціативні вправи, робота з інтелектуальними картками. Роздуми «Добре – погано, тому що...». Ігри на увагу: «Місяці», «Чаплі, жабки і птахи», «Так – ні». Вправи на емпатію: «Кленовий листочок», «Кошик з яблуками», «Кавун». Мовленнєва вправа «Дякую осені за...». Проектний малюнок «Дякую осені за...»

5.2. Ой, весела в нас зима! (3 год.)

Теоретична частина. Полілог: «Святкування». «Традиції». «Подарунки». «Розваги». Бесіда «Що трапиться, коли...»

Практична частина. Загадки про зимові явища природи. Гра-перевтілення «Я – сніжинка». Асоціації. Робота в парах: «Зігрій руки»; «Враження від свят». Творчі ігри: «Скульптор»; «Сніговик», «Зимові картинки». Рухлива гра «Зимові розваги». Мовленнєві вправи «Дякуємо зимі за...». Проектний малюнок «Дякуємо зимі за...».

5.3. Весна-красна (3 год.)

Теоретична частина. Весна-красуня (звуки, кольори, аромати, квіти). Свята, розваги, народні ігри.

Практична частина. Гра «Асоціації». Шумова гра «Симфонія весни». Психогімнастика. Скоромовки. Дидактичні ігри: «Знайди відмінність», «Гарно-погано, тому що...». Ігри на увагу: «Квітка-дерево-пташина», «Пташка прилетіла». Командні ігри: «Струмочок», «Горобці-ворони», «Танок». Народні ігри на Великдень та Вербну неділю. Колективний танець з малюнком.

Підсумок. (1 год.)

Практична частина. Підсумкове заняття Моделювання ігрового спілкування з дорослими. Коло спілкування дітей і дорослих. Вправа «Ти – молодець». Обговорення казки «Кошенятко». Логічний ланцюжок «Що найкрасивіше?». Робота в парах. Спільні ігри: «Коло довіри», «Гойдалки», «Сітка і м'яч», «Теремок», «Класифікатор». Проектний малюнок «Драбинка».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- чому та як люди вітаються, правила спілкування;
- що таке схожість, відмінність, унікальність;
- основні засоби спілкування: міміка, жести, інтонація, поза;
- поняття «я», «ми», «люди», «рід», «родина», «сім'я»;
- що таке настрій, емоція, почуття, піктограма;
- що таке порядок, початок, завершення;
- своє місце у системі відносин з дорослими.

Вихованці мають уміти і застосовувати:

- вітатися, прощатися, просити, дякувати, поступатися;
- дотримуватися правил гри;
- взаємодіяти один з одним;
- розпізнавати настрій людей, тварин;
- виявляти емоції за допомогою міміки, жестів, поз, інтонацій;
- адекватно оцінювати успіхи свої та інших;
- проявляти ініціативу, відповідальність, радість, милосердя, доброту;
- визначати спільне та відмінне між людьми;
- активно використовувати пояснювальне мовлення.

Вихованці мають набути досвід:

- різних видів ігрової діяльності;
- грати за правилами;
- стримування агресію у поведінці;
- усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків;
- переборювання свого страху;
- спостереження за відчуттями в тілі;
- самооцінки;
- культури поведінки, взаємодії один з одним;
- відповідальності за свої обов'язки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адаменко Л. Взаємодія дошкільників та дорослих. Комплексна кореляційно-розвивальна робота / Л. Адаменко. – К. : Редакції загально педагогічних газет, 2013. – 126 с.

2. Гавриш Н., Безсонова О. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей / Н. Гавриш., О. Безсонова. – К : Слово, 2012. – 255 с.
3. Калинина Р. Тренінг розвитку личности дошкільника / Р. Калинина. – СПб. : Речь, 2002. – 155 с.
4. Ключева Н. В. Учим детей общению / Н. В. Ключева, Ю. В. Касаткина. – Ярославль : Академия развития, 1997. – 237 с.
5. Крюкова С. В. Здравствуй, я сам! Тренинговая программа работы с детьми 3-6 лет / С. В. Крюкова. – М., 2002. – 143 с.
6. Княжева Н. Л.. Развитие эмоционального мира детей / Н. Л. Княжева. – Ярославль : Академия развития, 1996. – 205 с.
7. Куценко Т. А. 365 веселых игр для дошколят / Т. А. Куценко, Т. Ю. Медянова. – Ростов на/Д : Феникс, 2004. – 219 с.
8. Лютова Е. К. Тренинг общения с ребенком / Е. К. Лютова, Г. Б. Моница. – СПб : Речь, 2003. – 175 с.
9. Лютова Е. К. Тренинг эффективного взаимодействия с детьми / Е. К. Лютова, Г. Б. Моница. – СПб. : Речь, 2003. – 188 с.
10. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності та початкової освіти / За редакцією Г. С. Тарасенко. – К., 2010. – 317 с.
11. Смирн Р. Групповая работа с детьми и подростками / Р. Смирн. – М. : Генезис, 2000. – 269 с.
12. Спичак М. Розвиток комунікативних умінь та навичок у дошкільників. – К. : Редакція газет з дошкільної та початкової освіти, 2012. – 90 с.
13. Фопель К. Подвижные игры для детей: «Привет, ручки!», «Привет, ножки!», «Привет, глазки!» «Привет, ушки!» / К. Фопель. – М. : Генезис, 2005. – 154 с.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «Я ПІЗНАЮ СВІТ»

(початковий рівень, один рік навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для того, щоб адаптуватися та навчитися успішно діяти в світі, дитині необхідно усвідомити весь багатомірний Всесвіт як ціле, з його взаємозв'язками та взаємозалежностями, виробити певне ставлення до себе та оточуючих.

Створення навчальної програми «Я пізнаю Світ» обумовлюється необхідністю удосконалення організації роботи з формування у вихованців цілісної картини світу, ціннісного ставлення до природи, виховання позитивного відношення до себе.

Навчальна програма розроблена з урахуванням змісту освітніх ліній «Особистість дитини», «Дитина у природному довкіллі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» Базового компоненту дошкільної освіти.

Новизна програми «Я пізнаю Світ» полягає в доповненні змісту питаннями застосування сучасних мультимедійних технологій, що надає навчально-виховному процесу більш насичений, творчий і динамічний характер, підвищує мотивацію до роботи на занятті, дозволяє моделювати ситуації, які не можна побачити в повсякденному житті. Особливий акцент у програмі зроблено на створення психолого-педагогічних умов, що забезпечують розвиток здібностей вихованців до дослідницької роботи, розвитку активного пізнавального ставлення до природного та соціального оточення.

Навчальна програма зорієнтована на дітей 6-7-го року життя.

Мета програми – сприяти формуванню в дітей цілісного уявлення про світ та ціннісного ставлення до навколишнього світу та самого себе.

Основні завдання:

- розвивати екологічне мислення та світорозуміння, позитивно-емоційне природоохоронне ставлення до довкілля;
- формувати вміння мислити, свідомо сприймати навколишній світ і самого себе;
- виховувати базові якості особистості (впевненість у собі, самосвідомість, самоповагу, людяність, спостережливість, відповідальність тощо);
- розширювати досвід пізнання світу й себе в ньому, збагачувати уявлення дитини про живу і неживу природу, причинно-наслідкові зв'язки в природному довкіллі;
- формувати пошуково-дослідницькі вміння, бачення цілісної картини світу;
- формувати систему уявлень про власний організм, здоровий спосіб життя;
- сприяти усвідомленню свого «Я» (фізичного, психічного, соціального), свого місця серед інших людей.

Навчальна програма початкового навчального рівня передбачає 1 рік навчання – 36 годин на рік, 1 година на тиждень.

Програма «Я пізнаю Світ» побудована блочно-лінійним способом.

Методи навчання на заняттях гуртка: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), наочні (демонстрація, спостереження, ІКТ), практичні (вправи, дослідна робота, дидактичні ігри). Перевага надається практичній діяльності.

Основними формами підсумкового контролю є виконання практичних і творчих завдань, проведення підсумкових занять.

Початковий рівень, один рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	-	1	1
2.	Загадковий світ Космосу	1	3	4
3.	Земля – планета, на якій ми живемо	2	3	5
4.	Твоя країна – Україна	1	3	4
5.	Суми – рідне місто	1	3	4
6.	Поговоримо про час	1	2	3
7.	Мій дім	1	3	4
8.	Жив-був «Я»	1	3	4
9.	Таємниці внутрішнього світу	2	3	5
10.	Організаційно-масова робота	-	1	1
11.	Підсумок	-	1	1
Разом		10	26	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Практична частина Знайомство з вихованцями. Мета та завдання гуртка. Ігри-знайомства: «Це здорово!», «Снігова куля». Гра-рухавка в парах «Незвичайний привіт». Командна вправа «Шикування». Вправа на завершення «Усмішка по колу».

2. Загадковий світ Космосу (4 год.)

Теоретична частина. Зоряне небо. Космос. Небо вдень та вночі. Зірки. Зірки-гіганти та зірки-карлики. Голубі, жовті та червоні зірки. Найближча зірка – Сонце. Сузір'я. Молочний (Чумацький) шлях. Астероїди. Комети. Подорож на планети. Політ у Космос. Космічні ракети. Сім'я Сонця – Сонячна система. Планети та їх назви. Порядок планет Сонячної системи. Земля – третя планета від Сонця. Орбіта. Сонячне тяжіння. Сонце і Місяць. Фази Місяця.

Практична частина. Гра-привітання «Це здорово. Конструктивно-будівельна гра «Будуємо ракету». Гра-пантоміма «Транспорт». Орігамі «Літак». Експерименти: «Зоряне небо», «Сонячне тяжіння», «Навколо Сонця по орбітах», «Фази Місяця». Перегляд та обговорення мультимедійних презентацій: «Польоти в Космос», «Планети Сонячної системи». Перегляд та обговорення відеофрагментів: «Юрій Гагарін і Сергій Корольов. Запуск космічного корабля «Прогрес», «Зліт шатлу», «Експурсія Міжнародною космічною станцією». Загадки, лічилки, вірші. Малювання: «Сузір'я Велика Ведмедиця», «Рух Землі навколо Сонця». Знайомство з картами: «Зоряне небо», «Сонячна система». Ігри-рухавки: «Політ на ракеті», «За руки навколо Сонця», «Гіганти та карлики». Вправа на завершення «Усмішка по колу».

3. Земля – планета, на якій ми живемо (5 год.)

Теоретична частина. Планета Земля. Вигляд планети з Космосу. Форма нашої планети. Сонце – основа життя на Землі. Портрети Землі: фізична карта світу, глобус. Глобус – модель Землі. Обертання Землі навколо своєї осі. Зміна дня і ночі. Рух Землі навколо Сонця. Пори року. Форми земної поверхні. Вода в природі. Явища природи: туман, веселка, дощ, сніг, грім та ін. Природні катаклізми: землетруси, виверження вулканів, повені. Погода. Живе і неживе. Рослинний і тваринний світ. Значення рослин для існування природного довкілля. Спосіб життя тварин. Важливість тварин у природі. Людина – частина природи.

Практична частина. Обговорення роздумів Л. Толстого «Сонце – тепло», казок: «Подарунок Землі», «День і ніч». Психогімнастика «Дерево». Гра-імітація «Звуки природи». Дидактичні гра «Жива і нежива природа». Гра «Що зайве?». Експерименти: «Сонячне тепло», «Земне тяжіння», «День і ніч», «Що живе, а що неживе?». Індивідуальна робота з контурною картою. Перегляд та обговорення відеофільмів про тваринний та рослинний світ. Перегляд та обговорення мультимедійних презентацій: «Пори року», «День і ніч». Мультфільм «Де спить Сонечко?». Знайомство з фізичною картою світу. Ігри-рухавки: «Рух Землі», «Політ на ракеті», «Дорослі і діти».

4. Твоя країна – Україна (4 год.)

Теоретична частина. Україна на карті світу. Наші сусіди. Символи держави. Київ – столиця нашої Батьківщини. Найбільші міста України. Народні обряди і традиції. Національний одяг. Українська рідна мова. Українські народні казки, ігри. Як працюють українці? Різноманітність природи України. Як ти можеш допомогти природі? Відпочиваємо на природі.

Практична частина. Пізнавальні хвилинки: «Українська символіка», «Легенда про заснування Києва». Пізнавальна гра «Подорож Україною» (за допомогою фізичної карти України). Імітаційні ігри: «Птахи, звірі, комахи», «Цікава подорож». Дидактична гра «На виставці». Командна гра-естафета «Склади рюкзак». Українські народні ігри: «Котилася торба», «Бій півнів». Обговорення українських народних казок: «Солом'яний бичок», «Рукавичка», «Котигорошко». Психогімнастика «Потяг». Перегляд презентації «Сім чудес України». Перегляд та обговорення відеофільмів про тваринний та рослинний світ. Вправа на розвиток емпатії «Перетворення». Робота в мікрогрупах «Книга скарг природи». Ігри-рухавки: «Кроком руш», «Ми мандруємо».

5. Суми – рідне місто (4 год.)

Теоретична частина. Місто Суми на карті України. Історія заснування нашого міста. План міста. День народження міста Суми. Що є в нашому місті? Краса рідної природи. Я вулицею йду. Транспорт. Небезпеки на дорогах. Правила поведінки на дорогах. Навіщо потрібні дорожні знаки? Сигнали світлофора. Регулювальник.

Практична частина. Бесіда «Історія заснування міста Суми». Хвилинка поезії: вірш О. Світличної «Суми». Ознайомлення з планом міста. Наше місто в різні пори року. Розгадування кросворду «Мешканці скверів». Дидактична гра «Знайди дорогу». Імітаційна гра «Жести регулювальника». Ігри-пантоміми: «Види транспорту», «Вгадай професію». Вправа на розвиток емпатії «Хто допоможе?». Сюжетно-рольова гра «Подорожуємо поїздом». Конструювання «Будуємо вулицю». Психогімнастика «Калачики». Перегляд та обговорення відеофільмів про тваринний та рослинний світ. Перегляд відеороликів: «Суми – твоє місто. Осінь.», «Суми – твоє місто. Літо.», «Суми. Місто, в якому ми живемо!». Гра-рухавка «Світлофор».

6. Поговоримо про час (3 год.)

Теоретична частина. Що таке час? Як можна виміряти час? Секундомір. Такі різні годинники (механічний, пісочний, сонячний, електронний). Проміжки часу: доба, місяць, рік, секунда, хвилина, година. Із чого складається доба? Сім днів тижня. Як виникли назви днів тижня? Місяць. Назви місяців. Пори року. Рік. Коли починається рік? Календар.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Коли це буває?», «Підбери колір», «Подорож машиною часу». Робота в мікрогрупах «Назви пропущене слово». Індивідуальна робота «Хто сусіди?». Знайомство з різними видами календарів. Вправи на розвиток почуття часу: «Що я встигну за хвилину?», «Слідкуй за пісочним годинником», «Коли закінчиться хвилина?», «Контролюй час». Експерименти з глобусом. Дослідницька діяльність «Створення сонячного годинника». Перегляд мультфільму «Вчимося визначати час». Перегляд презентацій за Гленом Доманом: «Годинники», «Дні тижня». Ігри-рухавки: «Знайди пару», «Чий тиждень швидше збереться?».

7. Мій дім (4 год.)

Теоретична частина. Що таке дім, житло? Навіщо потрібне житло? Дім, в якому я живу. Моя кімната. Що мене оточує? Які у мене є обов'язки? Улюблені іграшки. Сам удома. Обережно: електрика! Як поводитися з вогнем? Небезпечні забави. Домашні тварини.

Практична частина. Бесіда «Правила безпечної поведінки вдома». Гра-аукціон «Мамині накази». Обговорення казки «Вовк і семеро козенят». Гра-пантоміма «Цікаві домашні справи». Обговорення вірша «Несподіваний дзвінок». Пізнавальна хвилинка «Сам удома». Робота в мікрогрупах «Складання правил безпечної поведінки вдома». Гра-плутанина «Нагодуй улюбленця». Гра на увагу «Оплески». Ігри з м'ячем: «Що є в домі?», «Закінчи речення». Командна гра «Допоможемо мамі». Конструювання: «Побудуй дім», «Склади малюнок». Виготовлення іграшки-орігамі «Хлопавка». Вправа на розвиток емпатії «Чарівні перетворення». Перегляд та обговорення презентацій: «Мої обов'язки», «Відоме та невідоме про будинки народів світу», «Правила безпечної поведінки». Рухливі ігри: «Знайди іграшку». «Ми будуємо хатину», «Ляльки».

8. Жив-був «Я» (4 год.)

Теоретична частина. Це я. Я та інші. Здоров'я і здоровий спосіб життя. Друзі та вороги здоров'я. Режим дня. Як бути охайним? Здоров'я і харчування. Чому потрібно займатися фізкультурою? Настрій та здоров'я. Загартування.

Практична частина. Гра «Це здорово!». Гра-малювання «Чим я особливий?». Пізнавальні ігри: «Правильно-неправильно», «Так чи ні». Вправи по колу: «Для чого мені потрібне здоров'я?», «Не хочу хвалитися, але...», «Якщо я здоровий...». Дидактична гра «Обери корисне». Вправи на розвиток емпатії: «Найголовніша людина», «Побажання». Обговорення вірша «Галя-Невстигала». Вправа в парах «Фруктовий салат». Імітаційна гра «Мій настрій». Розгадування кросворду «Корисна їжа». Вірш-гра «Обід людодіда». Гра-пантоміма «Спортсмени». Перегляд та обговорення мультфільмів «Смешарики. Албука здоров'я». Ігри-рухавки: «Всі ми різні», «Перебудова», «Сіли, встали», «Кроком руш».

9. Таємниці внутрішнього світу (5 год.)

Теоретична частина. Із чого складається тіло людини? Як зберегти поставу? Про армію імунітету. Кровоносна система. Щоб серце було міцним. Хто стежить за порядком в організмі? Навіщо потрібен мозок? Як ми дихаємо? Органи чуттів. Бачу, чую, відчуваю. Як ми користуємося чуттями? Як зберегти зір? Догляд за вухами. Відчуваємо запахи. Пробиємо на смак. Чутлива шкіра. Особиста гігієна.

Практична частина. Пізнавальна хвилинка «Історія виникнення засобів особистої гігієни (зубної щітки, носової хустинки, мила, гребінця)». Гра «Чарівний мішечок». Відгадування загадок. Імітаційна гра «Водні процедури». Експерименти: «Чистимо зуби», «Рахуємо пульс», «Перевіряємо поставу». Гра-естафета «Тримай поставу». Розучування гімнастики для рук, очей. Самомасаж вух, носа, очей. Дослідницька діяльність: «Послухай своє серце», «Не вір своїм очам». Виготовлення моделі барабанної перетинки. Вправи: «Яке воно на дотик?», «Вгадай на смак», «Вгадай за запахом», «Наші помічники». Психогімнастика «Чарівна пір'їна». Перегляд та обговорення презентацій: «Організм людини», «Правила особистої гігієни», «Дивовижні перетворення їжі всередині нас».

10. Організаційно-масова робота (1 год.)

Практична частина. Виховний захід «Усміхнись і будь здоровим!».

11. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Підсумкова гра-подорож станціями: «Космос», «Земля», «Україна», «Суми», «Мій дім», «Я». Гра-дослідження «Що станеться, якщо?..». Вправа на завершення «Усмішка по колу».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- що таке Космос;
- що Сонце – зірка, яка освітлює та обігріває Землю та інші планети;
- що в природному довкіллі відбуваються зміни, які залежать від обертання Землі навколо своєї осі та навколо Сонця;
- що від ставлення до планети Земля залежить наше життя сьогодні та в майбутньому;
- що існує тісний взаємозв'язок рослинного, тваринного світу та життя людини;
- що наша Батьківщина – Україна, самостійна незалежна держава;
- мати уявлення про географічний простір країни;
- національні народні символи й обереги;
- історію рідного міста;
- правила безпечної поведінки вдома;
- будову тіла;
- показники здоров'я;
- основні культурно-гігієнічні правила.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- виявляти інтерес до того, що відбувається в довкіллі;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між предметами та подіями;
- експериментувати з предметами, проводити досліди;
- радіти з відкриттів;
- обґрунтовувати власні міркування з елементами доведення;
- орієнтуватися в основних моральних цінностях і правилах поведінки;
- дотримуватися правил особистої гігієни.

Вихованці мають набути досвід:

- проводити прості спостереження за змінами в природі;
- виявляти взаємозв'язки в живій і неживій природі;
- брати активну участь у досліджах та їх обговоренні;
- використовувати набуті знання в повсякденному житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. Моє довкілля: прогр. ознайомлення дітей старш. дошк. віку з довкіллям / А. Богуш. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ», 2006. – 135 с.
2. Голдсміт М. Світло та звук / М. Голдсміт; Пер. з англ. Н. Лавської. – К. : Країна Мрій, 2007. – 53 с.
3. Джонсон Д. Чуття: наук.-поп. вид. / Пер. з англ. Р. Фещенко. – К. : Країна Мрій, 2007. – 49 с.
4. Ігнат'єва С. А. Довкілля: старша група / С. А. Ігнат'єва, А. А. Назаренко. – Х. : Ранок, 2008. – 113 с.

5. Козлова Л. М. Стежинки здоров'я: метод. рекомендації / Л. М. Козлова. – Суми., 2007. – 82 с.
6. Кубарева Н. В. Методичний посібник до курсу «Ми – сумчани» / Н. В. Кубарева, В. Б. Панасенко. – Суми : ІМЦ, 2004. – 115 с.
7. Провозюк Г. Г. Гра і здоров'я: метод. посіб. з питань організації фізкультурної та оздоровчої роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку / Г. Г. Провозюк. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2005. – 47 с.
8. Савенков О. Пробудити дослідника в дитині. Організація навчально-дослідницької діяльності старших дошкільнят / О. Савенков // Дошкільне виховання. – 2013. – № 2. – С. 2-7.
9. Садова Н. Створюємо мультимедійну презентацію: крок за кроком / Н. Садова // Вихов.-методист дошкіль. закладу. – 2013. – № 7. – С. 29-32.
10. Сидоренко Н. Ю. Уроки здоров'ятка: додаткова освітня програма для гуртків початкового та основного навчальних рівнів позашкільних закладів освіти / Н. Ю. Сидоренко. – Суми, 2005. – 32 с.
11. Таран В. І. Маленькі дослідники / В. І. Таран // Розкажіть онуку. – 2012. – № 19-20. – С. 38.
12. Хомич С. Використання мультимедійних засобів у навчально-виховному процесі початкової школи / С. Хомич // Поч. школа. – 2010. – № 1. – С. 41-43.
13. Шемаханова О. А. Организация экспериментальной деятельности при ознакомлении дошкольников с окружающим миром / О. А. Шемаханова // Дош. педагогика. – 2011. – № 4. – С. 25 – 29.
14. Шинкарецька Л. Подорож до Африки: інтегроване заняття з використанням мультимедійної презентації для старших дошкільнят / Л. Шинкарецька // Дошкіль. виховання. – 2012. – № 6. – С. 32-35.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «КОМП'ЮТЕР І Я»

(початковий рівень, один рік навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасному світі дітей практично з народження оточують різні технічні засоби, які їх дуже приваблюють. Одним із таких засобів є комп'ютер, що швидко входить в життя наших дітей. Знайомство дитини з комп'ютером – істотний чинник збагачення її інтелектуального, естетичного, морального і фізичного розвитку.

Виховання правильного ставлення до технічних засобів, в першу чергу, лягає на плечі батьків, але і висуває якісно нові вимоги до шкіл ранньої творчої орієнтації, які існують при навчальних закладах позашкільної освіти. У зв'язку з цим актуальним постає питання створення навчальної програми як пропедевтичного розвиваючого курсу з вивчення інформаційних технологій дітьми 6-го та 7-го років життя.

Навчальна програма «Комп'ютер і Я» побудована з урахуванням державних освітніх нормативних документів, що регламентують впровадження ІКТ у роботу закладів освіти, і ґрунтується на принципах науковості, гуманізації, народності, культуровідповідності, індивідуального підходу у навчанні відповідно завдань освіти й виховання та враховує анатомо-фізіологічні і психологічні особливості розвитку дітей 6-7 років життя.

Навчальна програма «Комп'ютер і Я» розроблена з урахування парціальної програми з формування основ комп'ютерної грамотності у дітей старшого дошкільного віку «Смайлик» (авт. І. Ю. Резніченко,) «Сходинки до інформатики» для початкової школи, «Комп'ютер – мій друг та помічник», «Інформаційна культура» і є першою ланкою неперервного комп'ютерного курсу.

Новизна програми полягає у створенні оптимальної для віку вихованців моделі основних видів навчально-творчої діяльності в процесі вивчення комп'ютера. В основі програми – медіатехнології, які виступають не тільки як потужний засіб навчання і саморозвитку малюка, а й об'єкт вивчення.

Мета програми – розвиток вихованців на основі застосування сучасних комп'ютерних технологій, формування активної пізнавальної мотивації до вивчення інформатики.

Основні завдання:

- розвивати логічне та образне мислення, пам'ять, творчу уяву, фантазію, художній смак, конструкторські здібності, увагу і зосередженості в процесі роботи з прикладними програмами;
- формувати моторні навички роботи з мишею і клавіатурою;
- виховувати інтерес до навчання, пізнавальної діяльності, почуття патріотизму, дбайливе ставлення та пошану до народних традицій;
- дати загальне уявлення про вигляд та призначення, основні складові комп'ютера, можливості та перспективи використання комп'ютерів у житті людини;
- сприяти засвоєнню інтерфейсу комп'ютерного середовища;
- створювати високі стартові можливості для навчання в початковій школі.

Навчальна програма «Комп'ютер і Я» зорієнтована на вихованців 6-7 років життя.

Навчальна програма початкового навчального рівня передбачає 1 рік навчання – 36 год. на рік, 1 год. на тиждень.

Навчальна програма побудована лінійним способом з послідовним поглибленням і ускладненням навчального матеріалу.

Навчальна програма «Комп'ютер і Я» передбачає знайомство вихованців з основними пристроями ПК, розвиток художніх здібностей і смаків за допомогою графічних та мультимедійних редакторів, алгоритмічного мислення у процесі засвоєння навчально-прикладних програм та пізнавального інтересу до інформатики взагалі.

Основною формою навчально-виховного процесу є заняття, які організовуються у формі бесіди педагога з дітьми та практичної частини – робота вихованців з ПК. Заняття проводяться у комп'ютерному класі і тривають 30 хвилин. Час перебування дитини перед екраном монітора обмежується 10-15 хвилинами.

Формами контролю за результативністю є конкурсні змагання, підсумкові заняття.

Початковий рівень, один рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	-	1	1
2	Знайомство з комп'ютером	1	5	6
3	Цікава логіка	1	5	6
4	Веселкова палітра	1	5	6
5	Колоритний TuxPaint	1	7	8
6	Чарівна Мультляндія	1	7	8
7	Підсумок	-	1	1
	Разом	5	31	36

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Знайомство з вихованцями. Ознайомлення з кабінетом, правилами поведінки в комп'ютерному класі, позашкільному навчальному закладі.

Практична частина. Робота з прикладною програмою «Як поводитися з комп'ютером?».

2. Знайомство з комп'ютером (6 год.)

Теоретична частина. Комп'ютер та його можливості. Роль комп'ютера в житті людини. З чого складається комп'ютер? Пристрої ПК: системний блок, монітор, клавіатура, миша, колонки, та їх функції. Що за звір – комп'ютерна миша? Курсори бувають різні. Клавіатура – диригент ПК. Головна клавіша «Enter». Поняття: вгору, вниз, вправо, вліво. Призначення клавіші «Backspace». Клавіша «Пропуск» та її призначення. Запуск та закриття програм.

Практична частина. Робота з прикладними програмами: «Демонстрація можливостей ПК», «Де використовують комп'ютер», «Що може комп'ютер», «Стрільці по яблуках», «Лісова галявина», «Мильні бульки», «Лабіринт», «Малюнок за зразком», «Мурашка й мармеладка», «Розібрані малюнки», «Кадр», «Кіт-риболов», «Увага».

3. Цікава логіка (6 год.)

Теоретична частина. Інтуїтивне поняття множини. Узагальнення понять за ознакою. Виділення характеристичної ознаки предмета та групи предметів. Пошук «зайвого» в групі предметів. Закономірності в розміщенні фігур та предметів. Порівняння об'єктів. Логіка і конструювання. Числова машина. Будиночок часу і простору. Музичний ксилофон. Розв'язування задач на розвиток уваги, творчої уяви, математичного та образного мислення, тренування пам'яті.

Практична частина. Робота з прикладними програмами: «Множини», «Знайди різницю», «Сортувальна станція», «Знайди схожість», «Знайди пару», «Третій зайвий», «Четвертий зайвий», «Що змінилось», «Визнач зайвого», «Знайди загублену фігуру», «Танграм», «Лічба», «Математика з Бурьонкою», «Будинок наук Шури», «Механічна Аня та електронний Ваня», «Математичний космодром», «У гостях у Тигра».

4. Веселкова палітра (6 год.)

Теоретична частина. Знайомство з графічним редактором «Розфарбуй сам». Палітра та інструменти редактора. Пошук малюнків для розфарбовування. Збереження малюнків. Візерунки мозаїкою. Український орнамент. Петриківський розпис. Великодні писанки. Композиція малюнка за готовими штампами. Пейзаж. Натюрморт. Портрет.

Практична частина. Робота з прикладними програмами: «Розфарбуй сам», «Мозаїчні картини», «Петриківський розпис», «Композиційний малюнок». «Картинна галерея».

5. Колоритний TuxPaint (8 год.)

Теоретична частина. Пінгвінчик Tux та його колоритна країна TuxPaint. Інструменти та палітра TuxPaint. Фон, зміна фону. Інструмент Фарба та її пензлі. Збереження малюнка. Перегляд малюнків. Вихід з програми. Що можуть Лінія і Фарба? Чарівна магія заливки. Штампи Пінгвінчик Tux, Каченя, Риби. Інструмент Лінія і магія Квітка. Форма Круг та Лінія.

Практична частина. Практичні роботи в TuxPaint: «Килимок для мишки», «Рамка для фото», «Море», «Готуємось у космос», «Курочка ряба», «Пінгвін-тракторист», «Лісова галявина», «Сонечко й Хмаринки», «Голубе озерце», «Підводне царство Нептуна». Робота над творчими завданнями в Tux Paint. Презентація творчих робіт вихованців.

6. Чарівна Мультляндія (8 год.)

Теоретична частина. Чарівний світ Мультляндії. Як створити анімаційний фільм? Інтерфейс програми. Робота з фоном. Робота з акторами і статистичними об'єктами сцени. Пульт управління сценою. Звукові ефекти. Робота з проектом фільму: створити, завантажити, зберегти, переглянути, вирізати кадр.

Практична частина. Робота з анімаційною прикладною програмою «Мульти-Пульти студія». Створення анімаційних сцен та міні-фільмів. Перегляд створених проектів.

7. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Проведення турніру для уважних та кмітливих «Комп'ютеріЯ» за участю вихованців гуртка та їх батьків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- основні складові комп'ютера;
- різні форми курсору;
- призначення основних клавіш [Enter], [Backspace], [Пропуск], [Esc];
- призначення основних інструментів графічних редакторів «Розфарбуй сам», Tux Paint;
- інтерфейс вікна програми «Мульти-Пульти студія»;
- жанри образотворчого мистецтва: пейзаж, натюрморт, портрет;
- мозаїку як вид декоративно-прикладного мистецтва;
- петриківський розпис – українське декоративно-орнаментальне малярство;
- правила поведінки у комп'ютерному класі;
- комплекс вправ для попередження втоми під час роботи;
- можливості використання комп'ютера в житті людини.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- управляти об'єктами на екрані монітора;
- орієнтуватися на клітинному полі в напрямках «вверх», «вниз», «вправо», «вліво»;
- виділяти характерну ознаку для групи предметів;
- виявляти «зайвий предмет» в групі однорідних предметів;
- конструювати фігуру за її частинами;
- вводити числа, букви з клавіатури;
- користуватися інструментами та палітрою графічних редакторів «Розфарбуй сам», Tux Paint;
- розфарбовувати малюнки;
- складати мозаїчні візерунки;
- створювати українські орнаменти;
- конструювати малюнки за готовими штампами;
- керувати кнопками для роботи з об'єктами сцени в програмі «Мульти-Пульти студія»;
- створювати анімаційні сцени, міні-фільми;
- додавати звукові ефекти до анімаційної сцени, міні-фільму;
- зберігати, переглядати фільми;
- володіти клавіатурою і мишею при роботі з прикладними програмами.

Вихованці мають набути досвід:

- керувати комп'ютером за допомогою клавіатури, «миші»;
- дотримуватись правил безпечної поведінки під час роботи з комп'ютером;
- розуміти і використовувати спеціальну термінологію (клавіатура, екран, програма, диск, клавіша, комп'ютерні ігри тощо);
- дружелюбності, взаємодопомоги, поваги один до одного;
- працелюбності, відповідальності, самостійності, наполегливості при виконанні поставлених завдань.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Обладнання	Кількість
1	Комп'ютер для вихованців	12
2	Комп'ютер для педагога	1
3	Демонстраційний LCD телевізор 60"	1
4	Сканер	1
5	Принтер	1
6	Пристрої фото-, відео-, аудіозапису	
7	Прикладні навчально-розвивальні програми:	
	- Сходінки до інформатики	
	- Скарбниця знань, І частина	
	- Цікава логіка	
	- Фантазія	
	- Зимові вечори	
	- Поміркуй	
	- В гостях у Тигра	
	- Малювання, 1 кл	
	- Розфарбуй сам – графічний редактор	
	- Tux Paint – графічний редактор	
	- Мульти-Пульти студія – анімаційний редактор	

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник А. М. Богуш. – К. : Освіта, 2012. – 26 с.
2. Бовть О. Б. Комп'ютерні ігри та дитяча агресивність: випадковий взаємозв'язок чи прикра закономірність? / О. Б. Бовть // Педагогіка і психологія. – 2002. – № 1-2. – С. 110-116.
3. Єщенко Г. А. Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому просторі дошкільного навчального закладу: методичний посібник / Г. А. Єщенко, Л. В. Нимирська. – Артемівськ, 2014. – 100 с.

4. Морзе Н. В. Програма курсу «Сходинки до інформатики 2–4 класи загальноосвітніх навчальних закладів» / Н. В. Морзе, Г. В. Ломаковська, Г. О. Проценко [та ін.] // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2011. – № 4-5. – С. 38-49.
5. Науменко Т. І. Пропедевтика інформаційної грамотності дітей від 2 до 6 років / Т. І. Науменко, І. Б. Стеценко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. праць : наук. зап. Рівнен. держ. гумані. у-ту. – Рівне : РДГУ, 2011. – Вип. 2(45). – С. 27-30.
6. Потурнак Є. В. Упровадження інформаційно-комунікативних технологій у дошкільному навчальному закладі [текст] / Є. В. Потурнак // Практика управління дошкільним закладом. – 2012. – № 5. – С. 30-35.
7. Немирич А. А. Медиаграмотность как результат медиаобразования детей дошкольного возраста / А. А. Немирич // Медиаобразование. – 2011. – № 2. – С. 47-55.
8. Піроженко Т. Обережно: комп'ютерні ігри / Т. Піроженко, К. Карасьова // Дошкільне виховання. – 2013. – № 8. – С. 23-25.
9. Аржаникова И. В. Раннее обучение компьютерной грамотности [Электронный ресурс] / И. В. Аржаникова. – Режим доступа: <http://www.prodlenka.org/dopolnitelnoe-obrazovanie-publikacii/rannee-jbuchenie-kompiutermoi-gramotnosti.html>
10. Лавренюк І. В. Програма факультативного курсу «Комп'ютер – мій друг та помічник» 1–4 класи. – 2012. [Електронний ресурс] / І. В. Лавренюк. – Режим доступу: <http://www.ciit.zp.ua/index.php/ourwork/informatic/informprograms/item/395-obl=2013>
11. Пушкарьова Т. О. Програма курсу «Інформаційна культура» початкова загальна освіта (Освітня галузь «Технології») 1–2 клас. – 2011. [Електронний ресурс] / Т. О. Пушкарьова, Н. А. Саражинська, Н. І. Гущина. – Режим доступу: <http://www.rostok.org.ua/navchalni-prohramy/2232-2/>